

XXVI ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневник

НА

53. заседание

Вторник, 16 април 1946 г.

(Открито в 15 ч. 45 м.)

Председателствувал подпредседателят Георги Трайков.

Секретари: д-р Георги Славчев и Георги Христов.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр
Отпуски	615
Законопроект	615
Проекторешение	615
По дневния ред:	
Проекторешение за продължение срока за възвръщане на временно изнесените тютюнови и други амбалажи и временно изнесените за поправка машини, апарати, инструменти и други такива. (Приемане)	615
Законопроекти: 1. За разрешаване да се изразходват през 1946 бюджетна година свободните остатъци по някои извънредни бюджетни кредити от минали години, за изменение и допълнение на някои от законите за тия кредити и за разрешаване на нови такива. (Първо четене)	616
Говорил м-р д-р Иван Стефанов	618
2. За учредяване помирителни комисии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори. (Първо четене)	618

Говорили:	Стр.
Никола Балканджиев	619
Митю Генев	619
М-р Георги Попов	620
3. За разрешаване на Банка „Български кредит“ да открие на „Кораловаг“, българско акционерно дружество за строежи на кораби, локомотиви и вагони — Варна, кредит. (Първо и второ четене)	620, 621
4. За изменение и допълнение на закона за търговското и промишлено образование. (Първо и второ четене)	621
5. За разрешаване на Българската народна банка да отпечата банкноти по 20 лв. на обща номинална стойност 1.000.000.000 лв. (Първо и второ четене)	622
Говорил Камен Петров	622
6. За изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите. (Първо четене)	622
Говорили: Иван Тонев	625
Илия Бояджиев	626
Христо Юруков	627
Дневен ред за следващото заседание	628

Председателствуваш Георги Трайков: (Звъни) Присъствуват нужният брой народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Ботев, Александър Чичовски, Алекси Гогов, Андрей Пенев, Архангел Дамянов, Атанас Колев, Борис Стефанов, Васил Павурджиев, Васил Чобанов, Васил Караджов, Ганю Златинов, Георги Хълчев, Георги Георгиев, Георги Енчев, Груди Димитров, Гього Габровски, Димитър Икономов, Димитър Панайотов, Димитър Попов, Димитър Братанов, Диню Тодоров, Екатерина Авремова, Желю Желев, Желязко Стефанов, Иван Грозев, Иван Димитров, д-р Иван Пашов, Иван Чонос, Иван Гутев, Илия Бонев, Илия Добрев, Йордан Бодуров, Кольо Божилов, Кръстан Раковски, Кръстю Славов, Малию Малев, Марин Йовев, Марин Шиваров, Мата Тюркеджиева, Минчо Минчев, Николай Иванов, Пело Иванов, Петър Ковачев, Райко Дамянов, Райчо Боев, Руси Табаков, Симеон Ковачев, Станю Попов, Стефан Керсков, Стефан Прокопиев, Стоян Павлов, Титко Черноколев, Тодор Танев, Тодор Тихолов, Трайчо Костов, Христо Джонджоров, Христо Малинов, Цола Драгойчева и Цоло Каменов)

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Васил Павурджиев — 2 дена, Васил Караджов — 3 дни, Георги Енчев — 2 дена, Георги Хълчев — 2 дена, Георги Костов — 1 ден, Димитър Панайотов — 2 дена, Желю Желев — 2 дена, Иван Станков — 4 дни, д-р Иван Пашов — 4 дни, Йордан Бодуров — 4 дни, Марин Йовев — 4 дни, Иван Гутев — 3 дни, Илия Радков — 2 дена, Кръстан Раковски — 3 дни, Малию Малев — 2 дена, Марин Шиваров — 2 дена, Минчо Минчев — 2 дена, Мата Николова — 3 дни, Петър Ковачев — 6 дни, Райчо Славков — 3 дни, Стефан Прокопиев — 4 дни, Христо Малинов — 4 дни.

На следните г-да народни представители, които са се ползували с почивка от 20 дни отпуск, следва да разреши такъв Народното събрание:

Ганю Златинов моли да му се разреши 3 дни отпуск. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Георги Пеев моли да му се разреши 1 ден отпуск. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Давид Иерохам моли да му се разреши 4 дни отпуск. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Димитър Попов моли да му се разреши 2 дена отпуск. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Христо Джонджоров моли да му се разреши 2 дена отпуск. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Яни Янев моли да му се разреши 2 дена отпуск. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Хюсеин Еминов моли да му се разреши 7 дни отпуск. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема. Васил Чобанов моли да му се разреши 3 дни отпуск. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпили са:

От Министерството на финансите — законопроект за временно отменяване образователния и служебен цензове на служителите при Народното събрание.

От същото министерство проекторешение за одобрение решенията на прощатарната комисия, взети в заседанието ѝ на 10 април 1946 г., протокол № 6.

Пристъпваме към първа точка от дневния ред:

Одобрене на предложението за продължение на срока за възвръщане на временно изнесените тютюнови и други амбалажи и временно изнесените за поправка машини, апарати, инструменти и други такива.

Председателството предлага, г-да народните представители да се съгласят да не се четат мотивите.

Който е съгласен с това предложение, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете предложението.

Секретар Ефрем Митев (с): (Чете)

„РЕШЕНИЕ

за продължение на срока за възвръщане на временно изнесените тютюнови и други амбалажи и временно изнесените за поправка машини, апарати, инструменти и други такива.

Одобрява се следното:

Продължават се до края на 1946 г. изтеклите срокове, дадени на основание чл. 208 от закона за митниците за възвръщане на временно изнесените амбалажи, както и на машини, апарати, инструменти и други временно изнесени в чужбина за поправка, които са изтекли до 31 януари 1946 г.

Записаните на държавен приход депозирани суми за обезпечение на износните данъци и такси не се връщат.

(Ето текстът на мотивите:

„МОТИВИ

към проекторешението за продължаване на срока за възвръщане на временно изнесените тютюнови амбалажи и други временно изнесени за поправка машини, апарати, инструменти и други такива.

Г-да народни представители! По силата на чл. 208 от закона за митниците е било разрешено на разни фирми временно да изнесат в странство разни амбалажи, с които са били амбалажирани изнесените местни тютюни и други местни стоки, или са били

изнесени празни при условие да бъдат върнати в страната пълни с чуждестранни стоки.

Също така били са временно изнесени за поправка в чужбина машини, апарати, инструменти и др. Горните стоки и амбалажи е трябвало да бъдат възвръщани в определените в закона за митниците срокове.

Поради военновременните условия в Европа и разпространения съобщения изнесените стоки и амбалажи не са били върнати в страната, а поради извършените въздушни бомбардировки над страната ни и наложилата се евакуация на населението от известни населени места, както и поради военновременната обстановка и смяната на режима, много от износителите, като Българска земеделска банка, Лекарската кооперация за общи доставки и производство, Ветеринарно-скотовъдната кооперация и други фирми и лица, не са могли да следят изтичането на дадените им срокове и не са поискали в законния срок техните продължения.

Тъй като по административен ред продължението на дадените и изтекли срокове не може да бъде дадено, а молбите на заинтересуваните са основателни и връщането на тия стоки и амбалажи е в интереса на народното стопанство, още повече, че при сегашното международно положение възвръщането на изнесените стоки е невъзможно, то като ви излагам горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и, ако одобрите, да приемете в текущата сесия на Народното събрание представеното ви за целта проекторешение.

Гр. София, април 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов)

Председателстващ Георги Трайков: Няма записани оратори. Ще пристъпим към гласуване. Които одобряват решенията за продължение на срока за възвръщане на временно изнесените тютюнови и други амбалажи и временно изнесените за поправка машини, апарати, инструменти и други такива, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за разрешаване да се изразходват през 1946 бюджетна година свободните остатъци по някои извънредни бюджетни кредити от минали години, за изменение и допълнение на някои от законите за тия кредити и за разрешаване на нови такива.

Председателството предлага да не се четат мотивите. Които са съгласни, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Георги Христов: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за разрешаване да се изразходват през 1946 бюджетна година свободните остатъци по някои извънредни бюджетни кредити от минали години, за изменение и допълнение на някои от законите за тия кредити и за разрешаване на нови такива

Чл. 1. Разрешава се да се изразходват през 1946 бюджетна година за изплащане на извършени и за нови разходи остатъците от следните извънредни бюджетни кредити:

I. По Министерството на търговията и промишлеността

По закона за извънредния бюджетен кредит, утвърден с указ № 38, от 26 март 1943 г., обнародван в „Д. в.“, брой 70 от 1943 г., допълнен с законите, утвърдени с укази № 21 и 10, от 24 март 1944 г. и 19 април 1945 г. („Д. в.“, броеве 71 и 95 от 1944 и 1945 г.), за разходи по проучване на природните богатства, като към подробната таблица за разпределението на кредитите се прибавя следната забележка:

„Забележка. Министерът на финансите може по искане на министъра на търговията и промишлеността да прехвърля с заповед суми от един параграф в друг“.

II. По Министерството на земеделието и държавните имоти

а) По законите за извънредни бюджетни кредити, утвърдени с укази № 74, от 30 декември 1941 г., § 1; 31, от 27 февруари 1943 г.; 94, от 16 декември 1943 г.; 47, от 5 юни 1942 г., допълнен с закона, утвърден с указ № 26, от 26 юни 1945 г. („Д. в.“, брой 180 от 1945 г.) и 50, от 5 юни 1942 г., обнародвани в „Д. в.“, броеве 4 и 148 от 1942 г., 47 и 289 от 1943 г., за разходи по мероприятия по Министерството на земеделието и държавните имоти (§§ 3, 5, 7, 8 и 9 от таблицата за изразходване свободните остатъци по Министерството на земеделието и държавните имоти към закона, утвърден с указ № 21, от 24 март 1944 г., „Д. в.“, бр. 71 от 1944 г.).

б) По закона за извънредния бюджетен кредит, утвърден с указ № 20, от 15 август 1944 г., допълнен с законите, утвърдени с укази № 10 и 36, от 19 април и 26 септември 1945 г., обнародвани в „Д. в.“, броеве 71 от 1944 г., 95 и 239 от 1945 г., за мероприятия по горите;

в) По закона за извънредния бюджетен кредит, утвърден с указ № 17, от 11 юни 1945 г., обнародван в „Д. в.“, брой 140 от 1945 г., за постройка сгради за нуждите на земеделските практически училища;

г) По закона за извънредния бюджетен кредит, утвърден с указ № 18, от 26 юни 1945 г., обнародван в „Д. в.“, брой 154 от 1945 г., за постройка сгради и обзавеждане допълнителните и опитните допълнителни земеделски училища.

д) По закона за извънредния бюджетен кредит, утвърден с указ № 19, от 26 юни 1945 г., обнародван в „Д. в.“, брой 185 от 1945 г., за напрана на напонтелни и корекционни мероприятия по

Дирекцията на водите, като свободните остатъци по §§ 5 и 6, букви „а“ и „б“, се отнесат към остатъка по § 4 на извънредния кредит;

е) По закона за извънредния бюджетен кредит, утвърден с указ № 286, от 30 юни 1945 г., обнародван в „Д. в.“, брой 291 от 1945 г., за обзавеждане машинно-тракторните станции с инвентар и др.

III. По Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството

а) По закона за извънредния бюджетен кредит, утвърден с указ № 13, от 12 май 1945 г., обнародван в „Д. в.“, брой 117 от 1945 г., за довършване сгради за училища;

б) По закона за извънреден бюджетен кредит, утвърден с указ № 33, от 30 август 1945 г., обнародван в „Д. в.“, брой 207 от 1945 г., за постройка на училища.

IV. По Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните

а) По законите за извънредните бюджетни кредити, утвърдени с укази № 49, от 5 юли 1942 г., и 44, от 29 март 1943 г., обнародвани в „Д. в.“, броеве 148 от 1942 г. и 73 от 1943 г., за напрана на инсталации, т. т. линии и др.;

б) По закона за извънредния бюджетен кредит, утвърден с указ № 38, от 25 август 1944 г., обнародван в „Д. в.“, брой 192 от 1944 г., за възстановяване на разрушени т. п. сгради, инсталации и др.

Чл. 2. Разрешава се извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година за изплащане отчуждени и закупени земи и сгради и други разходи във връзка с обзавеждането, организирането и благоустрояването на държавни опитни институти, станции, полета и участъци, в размер на 80.000.000 лв., които да се изразходват според следната таблица:

§	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Разрешен кредит лева
1.	За строежи и постройки на сгради и пътища, водоснабдяване, електрификация и всички видове инсталации	35 000 000
2.	За изплащане отчуждени и откупени земи, сгради и др.	10 000 000
3.	За купуване обикновени и моторни превозни средства, добитък и амуниция за него	15 000 000
4.	За набавяне земеделски оръдия и машини, двигатели, апарати, уреди, пособия, кантари, везни, сечива, бризенти и др.	15 000 000
5.	За набавяне на покъщнина и всички предмети за обзавеждане на помещенията	3 000 000
6.	За набавяне на ръководства, книги и списания	2 000 000
	Всичко	80 000 000

Разходите по този извънреден бюджетен кредит да се покрият от постъпленията по заема, който ще се сключи съгласно наредбата-закон за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка, утвърден с указ № 256, от 27 октомври 1945 г. („Държавен вестник“, брой 260 от 1945 г.).

Чл. 3. Заличават се неизползуваните до края на 1945 бюджетна година остатъци от кредитите, разрешени с наредбите-закони, утвърдени с укази № 40 и 41 от 1945 г., обнародвани в „Държавен вестник“, брой 266 от 1945 г., като вместо тях, за бюджетно оформяване на останалите неоформени от 1945 и по-предидни бюджетни години, изплатени от държавното съкровище суми срещу разписка, се разрешават за 1946 бюджетна година следните кредити:

I. По Министерството на вътрешните работи

1. За оформяване на отпуснатите взаимнообразно на общини и др. през 1924 до 1928 г. включително суми срещу вземанията им от върхнини върху държавни данъци, които задължения се опрощават 6 196 563
2. За оформяване изплатените суми за издръжка на войнишки семейства и др. 22 498 500

II. По Министерството на народното просвещение

1. За оформяване изплатените разходи по откриване и обзавеждане на университета в гр. Скопие 3 000 000

III. По Министерството на войната

1. За оформяване изплатени разходи във връзка с войната и доплащане курсова разлика по обменени германски военни марки (50 лева) 193 000 000

Всичко 223 695 063

Забележка. Ако се явят особени случаи на оформяване, Министерството на финансите в съгласие с Върховната сметна палата определя начина за оправдаването и оформяването на разходите.

Разходите по горния кредит да се покрият с част от реализирания излишък по редовния бюджет на държавата за 1945 бюджетна година.

Чл. 4. а) В членове 2, 4 и 6 от закона за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 200.000.000 лв., утвърден с указ № 25 от 1943 г., обнародван в „Държавен вестник“, брой 76 от 1943 г., датите 30 и 31 декември 1945 г. и 30 юни 1946 г. се променят съответно на: 30 и 31 декември 1946 г. и 30 юни 1947 г.

б) В членове 1, 3, 5, 6 и 7 от законите за сключване заеми от Българската земеделска и кооперативна банка, в размери на

120 и 70 милиона лева, обнародвани в „Държавен вестник“, брой 147 от 1942 г., и допълнени с закона, обнародван в „Държавен вестник“, брой 95 от 1945 г., датите „31 декември 1945 г.“ и „30 юни 1946 г.“ се изменят съответно на „31 декември 1946 г.“ и „30 юни 1947 г.“

в) В членове 2 и 4 от закона за отпускане заем в размер на 400.000.000 лв. от Пощенската спестовна каса на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, обнародван в „Дър-

жавен вестник“, брой 190 от 1944 г., датата „1 ноември 1946 г.“ се заменя на „1 ноември 1947 г.“

г) Одобрява се в точка 2 от 29. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 март 1943 г., протокол № 44, допълнително с закона, обнародван в „Държавен вестник“, брой 95 от 1945 г., датата „1 ноември 1946 г.“ да се замени с „1 ноември 1947 г.“

ТАБЛИЦА

за извънредните бюджетни кредити, които се разрешава да се изразходват през 1946 бюджетна година

МИНИСТЕРСТВА, ДИРЕКЦИИ И ПРЕДМЕТ НА РАЗХОДА	Първоначално разрешени кредити	Кредити за изразходване през 1946 б. г.	В кой „Д. в.“ бр. и год. са обнародвани законите за кредитите	От какви приходи се покриват разходите	В кой бр. на „Д. в.“ са обнародвани законите за заемите
I. Министерство на търговията и промишлеността					
1. Ук. № 38/1943 г. — за проучване на природните богатства	20.000.000	56.774.534	{ 70/931 71/944 95/945	заем Б. з. к. б.	76/943
II. Министерство на земеделието и държавните имоти					
1. Ук. № 21/1944 г. —					
§ 3 — постройка на сгради и подобрене съществуващите за средни практически земеделски училища	100.000.000	7.891.508	{ 4/942 47/943	„ „	262/941
§ 5 — преустрояване и постройка на сгради за допълнителни опитни земеделски училища, обзавеждане и пр.	45.000.000	5.334.668	283/943	„ „	82/943
§ 7 — изграждане и обзавеждане държавни хладилници и серумодобивни станции	70.000.000	19.883.120	148/942	„ „	147/942
§ 8 — разширение, довършване и обзавеждане на Санитарно-ветеринарно-бактериологически институт за производство серуми при с. Връбница, Софийско, и институт за борба с болестите по свинете в гр. Враца	70.000.000	20.680.617	{ 148/942 31 „ 47/943	„ „	262/042
§ 9 — постройка на екарисажи, кънади за животни и пр.	40.000.000	440.789	31/47/943	„ „	„
2. Ук. № 20/1944 г. — за мероприятия по горите	270.000.000	34.000.048	{ 71/944 95/945 239/945	„ „	276/941
3. Ук. № 17/1945 г. — за построяване сгради за нуждите на земеделските практически училища	40.000.000	40.000.000	140/945	„ „	262/941
4. Ук. № 18/1945 г. — за постройка сгради и обзавеждане допълнителни и опитни допълнителни земеделски училища	75.000.000	72.499.019	154/945	„ „	82/943
6. Ук. № 19/1945 г. — за направа напонтелни и корекционни мероприятия по Дирекцията на водите	300.000.000	98.241.818	155/945	„ „	123/945
6. Ук. № 286/1945 г. — за обзавеждане машинно-тракторни станции с инвентар и др.	300.000.000	300.000.000	291/945	„ „	203/945
III. Министерство на общ. сгради, пътищата и благоустройството					
1. Ук. № 13/1945 г. — за постройка на училища	200.000.000	107.086.918	117/945	„ „	85/943
2. Ук. № 33/1945 г. — за постройка училища	250.000.000	188.716.749	207/945	„ „	204/945
IV. Главна дирекция на пощите, телеграфите и телефоните					
1. Ук. № 49/1942 г. — за направа инсталации, постройка т. т. линии, постройка на сгради и др.	400.000.000	80.503.168	{ 148/942 73/943	„ „	148/942
2. Ук. № 38/1944 г. — за възстановяване разрушени т. т. сгради, инсталации и др.	400.000.000	292.681.026	192/944	„ „	190/944
Всичко по кредити от минали години, които се разрешава да се изразходват през 1946 бюджетна година (чл. 1 от закона)	2.760.000.000	1.324.740.067	—	—	—
Разрешени нови кредити на Министерството на земеделието и държавните имоти за разходи по организиране, обзавеждане и благоустрояване на държавни опитни институти, станции, полета и участъци (чл. 2 от закона)	—	80.000.000	—	заем Б. з. к. б.	260/945
Разрешен кредит за бюджетно оформяване на разходи от минали години (чл. 3 от закона)	—	223.695.063	—	излишък от б. за 1945 г.	—
Всичко извънредни бюджетни кредити за изразходване през 1946 бюджетна година	—	1.628.435.130	—	—	—

(Ето текстът на мотивите:

МОТИВИ

към законопроекта за разрешаване да се изразходват през 1946 бюджетна година свободните остатъци по някои извънредни бюджетни кредити от минали години, за изменение и допълнение на някои от законите за тия кредити и за разрешаване на нови такива

Г-да народни представители! За извършване на разни мероприятия и строежи през 1945 и по-предидните бюджетни години се разрешиха на министерствата и дирекциите извънредни бюджетни кредити, разходите по които се покриват от произведенията на сключени заеми от Българската земеделска и кооперативна банка и Пощенската спестовна каса.

Поради обстоятелството, че предвидените или започнати строежи и мероприятия не е могло да бъдат завършени до края на 1945 бюджетна година, налага се да се продължи срокът за извършване на разходи по тия кредити и през текущата 1946 бюджетна година.

За каква цел са разрешени въпросните кредити и на каква сума възлизат остатъците по последните, изразходването на които се иска да се продължи и през 1946 бюджетна година, се вижда от приложената към законопроекта таблица.

Независимо от кредитите по Министерството на земеделието и държавните имоти, изразходването на които се продължава и през 1946 бюджетна година, с чл. 2 от законопроекта се предвижда разрешаването на същото министерство, за разходи по организирането, обзавеждането и благоустрояването на държавни опитни институти, станции, полета и участъци, съгласно с наредбата-закон за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка за същата цел, обнародван в „Държавен вестник“, брой 260 от 1945 г., на нов кредит от 80.000.000 лв., разходите по който се предвижда да се покриват от постъпленията по казания по-горе заем.

За бюджетното оформяване на изтеглени от държавното съкровище срещу разписки суми за разходи във връзка с войната, издръжка на войнишки семейства и др., през 1945 бюджетна година се разрешиха два извънредни бюджетни кредити, съгласно с тия закони, обнародвани в „Държавен вестник“, брой 266 от 1945 г.

Поради обстоятелството, че значителна част от тия разходи са били извършени в присъединените през 1941 г. земи, или във от страната, събирането на необходимите документи за оправдаване и бюджетно оформяване на извършените разходи е било затруднено, вследствие на което една част от тия разходи не можа да бъде бюджетно оформена до края на 1945 бюджетна година. По тази причина срещу неизползуваните остатъци от тия кредити, които с чл. 3 от законопроекта се закриват, се предвижда със същия член разрешаването на кредит от 223.595.063 лв., за бюджетното оформяване на тия разходи, в която сума се включва и 5.196.563 лв. за бюджетно оформяване на изплатените от държавното съкровище през 1924—1928 години суми на разни общини за изхранване на непроизводителното население и за други нужди, срещу вземането на тия общини от върхнини на държавни данъци.

Едновременно с продължаването на сроковете за изразходване на кредитите, наложи се да се продължат и някои от сроковете за реализиране на заемите, служещи за покриване на разходите, извършени по тия кредити.

Също така с законопроекта се предвижда известно допълнение на разходните текстове към отделните параграфи на извършените бюджетни кредити, във връзка с наложили се такива изменения, съобразно с нуждите.

Като имате пред вид изложеното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате изготвения за цела законопроекта.

Гр. София, февруари 1946 г.

Министър на финансите: Ст. Чолаков)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата г-н министър на финансите.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-да народни представители! С представения законопроект се цели да се ликвидира нещо, което е останало от минали години.

Намерени са били средства чрез заеми от Българската земеделска и кооперативна банка за някои извънредни потреби на държавата, главно или изключително за строежи. Тези средства обаче не са били използвани до края на 1945 бюджетна година и затова се предлага сега да се даде възможност те да се използват и през 1946 бюджетна година. Това е главната цел на законопроекта.

От данните на таблицата, приложена към законопроекта, се вижда, за какви разрешени кредити се касае, каква част от тези кредити е използвана и по силата на какви законоположения са били отпуснати тези средства. Освен това в законопроекта се предвижда и възможността да се оформят разходи, направени от 1941 г. нататък в земите временно завзети от нашите власти. Дава се възможност, тези разходи да бъдат оформени в течение на тази бюджетна година.

Това са съществени неща в законопроекта.

Аз искам само да добавя още и това, че в бъдеще ние ще трябва да се стремим да ограничаваме използването на средствата на Българската земеделска и кооперативна банка за такива цели и да дадем възможност на този крупен държавен банков институт с едно специално предназначение да използва всички средства, които той може да набере, само за целите, които му предписва установеният закон.

Ще ви моля да разгледате законопроекта и да го приемете така, както е внесен. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Понеже няма записани оратори, ще пристъпим към гласуване.

Който приемат на първо четене законопроекта за разрешаване да се изразходват през 1946 бюджетна година свободните остатъци по някои извънредни бюджетни и кредити от минали години, за изменение и допълнение на някои от законите за тия кредити и за разрешаване на нови такива, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за учредяване помирителни комисии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори.

Председателството предлага да не се четат мотивите. Който са съгласни, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Георги Христов (з): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за учредяване помирителни комисии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори

Чл. 1. За тълкуването и прилагането на колективните трудови договори се учредяват местни помирителни комисии и Централна помирителна комисия.

Чл. 2. Местни помирителни комисии се учредяват в седалището на всяка инспекция по труда. По решение на Централната помирителна комисия може да бъдат откривани и повече такива в района на инспекцията по труда, ако броят на работниците и разпръснатостта на населеното място налага това.

Чл. 3. Местните помирителни комисии имат следния състав: председател — началникът на инспекцията по труда или негов заместник (инспектор по труда) и членове: по един представител на работниците и работодателите, посочени от съответните им професионални организации.

Чл. 4. Централната помирителна комисия има следния състав: председател — директорът на труда или негов заместник и членове: по един представител на работниците и работодателите от всеки професионален съюз, един представител на централния комитет на Общия работнически професионален съюз и един представител на централния комитет на съответните съюзи — на индустрията, на търговията и на занаятите.

В заседанията участвуват само онези представители на професионалните съюзи, както и онези представители на съюзите на индустрията, на търговията и на занаятите, които се засягат от поставените за разрешаване въпроси.

Чл. 5. Местните помирителни комисии имат следната компетентност:

- а) тълкуват колективните трудови договори;
- б) разрешават споровете по прилагането на колективните трудови договори;
- в) разрешават споровете между профкомитета на предприятието и работодателя относно увеличаването или намаляването на работния персонал в него, и
- г) налагат глобите, предвидени в чл. 7.

Чл. 6. Централната помирителна комисия има следната компетентност:

- а) способствува за сключване на колективните трудови договори;
- б) дава директиви на местните комисии относно главните линии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори;
- в) разглежда и разрешава възраженията против решенията на местните помирителни комисии.

Решенията на Централната комисия не подлежат на обжалване.

Чл. 7. За неизпълнение на поетите в колективния трудов договор задължения, за които няма предвидени специални санкции в трудовите закони, както и за неизпълнение решенията на местните или на Централната помирителна комисия, местната помирителна комисия определя глоба в следните размери:

при първо нарушение от 1.000 до 20.000 лв.;

при второ нарушение на същото от 1.000 до 100.000 лв., и

при повторение и т. н. на същото от 1.000 до 500.000 лв.

Повторение на нарушението има, когато за предшестващото нарушение съответно постановление е влязло в законна сила.

Чл. 8. При определяне на глобите за всеки случай се взема пред вид важноста на извършеното нарушение, броят на работниците, заети в предприятието, и финансовата възможност на същото.

Чл. 9. Постановленията, с които се налагат глоби до 10.000 лв. включително по чл. 7, се издават от местната помирителна комисия в срок от 7 дни от деня на констатиране на нарушението и не подлежат на обжалване.

Постановленията, с които местната помирителна комисия налага глоби повече от 10.000 лв., могат да се обжалват чрез местната помирителна комисия пред надлежния съд по реда, предвиден в глава V от закона за наказателното съдопроизводство, като срокът за обжалването, предвиден в чл. 677 от същия закон за тези постановления, се намалява на 7 дни.

В същия срок съдът е длъжен да разгледа жалбата и да се произнесе окончателно.

Чл. 10. Глобите се събират по реда на закона за събиране на преките данъци.

Чл. 11. Постъпилите суми от глобите по този закон се отнасят в полза на фонда „Отдых и култура“ при Дирекцията на труда.

Чл. 12. Ония постановления в разните закони, които противоречат на настоящия закон, се отменят.

(Ето текстът на мотивите:

МОТИВИ

към законопроекта за учредяване помирителни комисии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори

Г-да народни представители! По силата на чл. 7 от наредбата-закон за колективния трудов договор и уреждане трудови конфликти, споровете по приложението и тълкуването на колективните трудови договори, които уреждат отношенията между работници и работодатели в една община, са от компетентност на съответния помирителен съд. Спорозението по приложението и тълкуването на колективните трудови договори, които уреждат отношенията между работници и работодатели в района на различни общини, са от компетентност на съответния помирителен съд, когато се волят между отделни работници и отделни работодатели, а от компетентност на Централната помирителна комисия, когато се волят между група или категория работници и работодатели. В последния случай исканията се предават пред Централната помирителна комисия от законоустановените професионални организации на заинтересуваните групи и категории.

Така определените начини от закона за тълкуването и приложението на колективните трудови договори не можаха да осигурят едно правилно, бързо и еднакво приложение и тълкуване на колективните трудови договори. Често пъти някои от съответните помирителни съдилища по места са издавали различни тълкувателни и противоречащи едни на други решения, и при липсата на една по-горна контролна инстанция, която да ги еднакви, заинтересуваните страни не са могли да обжалват тия решения.

Във връзка с това, за да се осигури едно бързо, правилно и еднакво приложение и тълкуване на сключените колективни трудови договори, се явява необходимо да се създадат две комисии. Едната — местна помирителна комисия, с задача да тълкува, издава общи директиви до съответните предприятия за прилагането на колективните трудови договори, да разрешава споровете по прилагането им и следи за изпълнението на решенията на Цен

градната помирителна комисия. Втората — Централна помирителна комисия, която да дава директиви на местните помирителни комисии относно еднаквото и правилно тълкуване на колективните трудови договори, както и да разглежда и разрешава възраженията, направени от заинтересуваните страни срещу решенията на местните помирителни комисии.

Освен това досега са липсвали законоустановени санкции, които да осигуряват приложението и изпълнението на ония клаузи от колективните трудови договори, за които липсват такива в съответните трудови закони. Досега такива наказателни санкции са предвиждани единствено и изключително в самите колективни трудови договори, без да могат да постигнат предназначението си. Ето защо се явява крайно необходимо да се предвидят и наказателни санкции, които да осигурят приложението и изпълнението и на ония клаузи от колективните трудови договори, за които липсват такива в съответните трудови закони, както и за изпълнението на решенията на местните и Централната помирителни комисии.

Имайки пред вид навременното и социално предназначение на закона — бързото, правилното и еднаквото прилагане и тълкуване на сключените колективни трудови договори, моля ви, г-да народни представители, да гласувате приложения законопроект.

Гр. София, март 1946 г.

Министър на социалната политика: Г. Ив. Попов)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител Никола Балканджиев.

Никола Балканджиев (к): (От трибуната) Г-да народни представители! Настоящият законопроект е почти един от първите от рода на трудовото законодателство, внесен в Народното събрание, за съжаление, едва към края на сесията. Въпреки прекаленото наше трудово законодателство, ние не можем да кажем, че всичко в него е на мястото си. Ние знаем, че се работи върху кодификацията на трудовото законодателство, което също бавно върви, ние знаем, че ще се извършат известни допълнения и разширения на трудовите закони, но докато стане всичко това, можеме и трябваме да се внесат и гласуват редица отделни законопроекти от рода на настоящия и ония законопроекти, които преди една седмица гласувахме — за увеличение на санкциите.

Ако в миналото при фашистките режими беше простено да се гледат на работничеството само като на маса и обект на експлоатация и всеки негов опит да защити своите интереси беше смазан със силата и насилието на всички държавни институти: полиция, армия, със специални закони — закона против стачките, ЗЗД и пр. и пр., то днес при отечественофронтовската власт е непростимо да се отнасяме с пренебрежение или по-право бавно, музно да пристъпваме към мероприятия, които ще подобрят халта на най-активната категория от българския народ — работническата класа. Тук не става въпрос за правим политика с работническия въпрос. Най-малко Работническата партия е тази, която ще трябва по тази линия на тясна класово-партийна политика. С оглед на истината, с оглед на това отношение, което има работничеството към тия въпроси, аз имам основание да кажа това, билейк действа в работническото професионално движение и сам работник, който всекидневно се сблъсква с редица въпроси, които изникват долу и активват работническите маси. Действително има такива настроения по отношение на мероприятията, свързани с трудовото законодателство, за които става въпрос тук и които все още бавно се приживяват. В реда на критиката и самокритиката аз съм длъжен да кажа тия недостатъци и слабости на Министерството на социалната политика.

Ако се отнеса до работничеството ще кажа следното. Не е въпрос за демагогия или, както казах, да правим политика, но никой не може да отрече днес, че работничеството се оказва най-живият и активен елемент през фашистката ера. То води героични стачни борби за защита на своите интереси през фашистките режими. То беше, което още на 7, 8 септември 1944 г. се вдигна на политическа стачка, като смут и парализира до голяма степен фашисткия апарат и спомогна значително за осъществяване великото деветосептемврийско дело. То беше главният организатор и гръбнак на съпротивителното движение. То е, което активно участва на фронта и в тила до победоносния завършек на Отечествена война. Най-после работничеството бе, което след 9 септември развърна своите творчески сили на стопанския фронт, на продоволствието, и по пътя на съerveуването и ударничеството допринесе за заздравяването на нашето разбито и ограбено от фашистите стопанство. На кого не са известни днес героизмът и трудовите подвизи на стотници ударници в текстилното, металното, минното и други производства, на железничари, пощенци и други, които днес са се хвърлили с шум в първомайското съревнувание?

Г-да народни представители! Отечественият фронт има стопанска програма. В тази програма се предвижда индустриализацията на нашата страна. Ще се строят фабрики, електростанции, баржажи, изворици, напонтелни канали, ще се разработат подземни и надземни богатства, ще се строи тежка индустрия и високи лодии. Кой ще строи всичко това? Кой ще работи в тия предприятия? Без съмнение наемният труд, нитой друг, освен работническата класа. Ще защити творческият труд на българския работник. Нашата родина от бедна, изостанала дребно-стопанска и земеделска страна ще се превърне в богата и мощна, с висок технически и жизнен уровень страна.

В своята реч пред пленума на ОРПС-а другарят Георги Димитров отбелязва, че работническата класа трябва да бъде основен фактор за възстановяването и развитието на стопанството и транспорта, от които зависи преуспяването на цялото ни на-

родно стопанство. Ние трябва да кажем, че работническата класа ще бъде такъв фактор. Тя ще се справи с огромните задачи, които й поставя Отечественият фронт. Гаранция за това е, че тя е организирана в своя славен ОРПС; единна и сплотена под неговото ръководство тя ще върви от победа към победа на трудов фронт.

Но щом като това е така, дълг е да осигурим на това работничество по-добри трудови условия — условия за по-носен човешки живот на него и депата му, за да може по-спокойно да се отдаде на творчески труд. Ако в миналото всички придобивки на работническата класа от рода на трудовото законодателство са извоювани и пазени с героични борби, то най-малко днес в демократичната отечественофронтовска България трябва да допуснем тя да си служи с тия крайни средства, при условия, разбира се, че ще бъдат зачетени нейните жизнени интереси. Нашето работничество досега доказа, че е достатъчно съзнателно и търпеливо, понасящо всички жертви и неспогои и че в своите действия изхожда не от личните си и класови интереси, а от общонародните такива. Но когато се злоупотреби с неговото съзнание и търпение и постарому известни среди и лица се опитат да си играят с неговата съдба, то ще намери сили и средства да се защити. Властта на Отечествения фронт дава всичката възможност да бъдат прилагани трудовите закони, да бъдат подобрени и разширени, да бъде въобще подобро материалното и културното положение на работничеството.

Министерството на социалната политика трябва да насочи вниманието си преди всичко в това направление, да насочи вниманието си към живите творчески сили на нашия народ, към живите производителни сили, които са залог за бъдещото развитие на страната ни: да постави, на второ място, по-второстепенните свои мероприятия, които са повече от благотворителен характер, като не изостави, разбира се, грижите си и за тях, защото в края на краищата това министерство преди всичко има задължението да служи на творческите сили, а не е благотворително министерство.

Г-да народни представители! Внесеният законопроект иде да отговори именно на тия нужди. В това направление учредяването на помирителни комисии ще спомогне значително за правилното тълкуване и прилагане на колективните трудови договори, за урегулиране отношенията между профкомитетите и работодателите, а с налаганите санкции, предвидени в закона, ще се намалат апетитите на известни работодатели, които систематически нарушават трудовите договори.

Ние не смятаме обаче, че с този и други подобни закони ще се премахнат съвсем конфликтите и противоречията между работници и работодатели. Докато съществуват капиталистически производствени отношения — а такива съществуват в настоящата отечественофронтовска ера — ще съществуват и класови противоречия, конфликти и борби. Но, за разлика от миналото, днес отечественофронтовската власт, в която вземат участие и работниците чрез съответните политически и професионални организации, осигурява прилагането, подобряването и разширяването на трудовото законодателство. Отечественофронтовската власт ограничава до известна степен грубата, безогледна експлоатация. А всички тези благоприятни условия ще спомогнат за намаляването и бързото изглаждане на конфликтите и нарушенията от страна на договорящите страни. И доколкото внесеният законопроект ще изиграе такава роля, парламентарната група на Работническата партия — комунисти — ще го гласува на първо четене, като предлага в него да станат някои малки допълнения и изменения.

Така, в чл. 3, където се говори за състави на помирителните комисии, ние предлагаме да се прибави една нова алинея в следния смисъл: в населените места, където няма инспекция на труда, а се налага учредяване на помирителна комисия, тя да се председателства от представител на общинската власт. Правим това предложение, за да може бързо и ефективно по места, където има работнически маси, а няма инспекции на труда, да се състави такива комисии, които да може да разглежда евентуално конфликти.

На второ място ние предлагаме, и в двете алинеи на чл. 9 цифрата 10.000 лв. да се коригира на 20.000 лв., защото намираме, че за настоящото време глобите от 10.000 лв. са малки.

Ефрем Митев (с): Това ще се оточи в комисията.

Никола Балканджиев (к): Г-да народни представители! Нека пожелаем, щото новото отечественофронтовско правителство, Народното събрание и особено Министерството на социалната политика да вземат присърце всеотрапните интереси на оная многолюдна трудова армия, на простата сива маса, която днес проявява чудеса от трудов героизъм и твори величното на нашата родина. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител Митю Генов.

Митю Генов (с): (От трибуната) Г-да народни представители! Българското работничество живее при тежки трудови условия. Неговото материално положение не е добро. В миналото то е водило големи борби чрез своите организации за подобряването на своето трудово и материално положение. То е бивало подхвърляно редица години на жестока експлоатация и с големи борби и жертви то можа да извоюва първите закони в своя защита. Начало на социалните закони в нашата страна в защита на работничеството — това е законът за женския и детския труд. Всички закони в защита на работничеството трябва да се подобрят и приложат от днешната власт. Нужни са и нови закони за защита на работничеството. Това, вярваме, ще направи министерът на со-

циалната политика. Спореве по приложението и тълкуването на колективните трудови договори, които уреждат отношенията между работници и работодатели, се уреждат по наредбата-закон за колективния трудов договор. Тия спорове се решават от съответния помирителен съд, когато са между отделни работници и работодатели, и от Централната помирителна комисия, когато са между група работници и работодатели.

Това разрешаване на споровете по трудовите договори по чл. 7 от наредбата-закон за колективния трудов договор досега не даде задоволителни резултати, затова министърът на социалната политика е внесъл за приемане от Народното събрание този законопроект за учредяване на помирителни комисии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори. С него се цели да се осигури за работниците бързо, правилно и еднакво приложение и тълкуване на сключените колективни трудови договори. Съществено в този законопроект е създаването на местни помирителни комисии. Предвидени са местни помирителни комисии при всяка инспекция на труда, които ще имат компетенцията да тълкуват колективните трудови договори, да разрешават споровете по прилагането на договора и да разрешават споровете между профкомитетите на предприятията и работодателите относно увеличаването или намаляването на работния персонал и да налагат глобите, предвидени в чл. 7 на законопроекта. Предвижда се и Централна помирителна комисия в София, която ще има компетенцията да способствува за сключване на колективни трудови договори, да дава директиви на местните помирителни комисии относно главните линии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори, да разглежда и разрешава възраженията против решенията на местните помирителни комисии. В състава на местните и Централната комисии влизат представители на работниците и по този начин се гарантира защитата на интересите на работническото. В чл. 7 на законопроекта има предвидени и санкции доста чувствителни за неизпълнение на поетите в колективния трудов договор задължения, за което няма предвидени специални санкции в трудовите закони, както и за неизпълнение решенията на местните или на Централната помирителни комисии.

Този законопроект ще допринесе твърде много за уреждане споровете по приложението и тълкуването на колективните трудови договори, а най-важно — ще се даде бърза и ефикасна защита на интересите на работническото. Този законопроект трябва да се приеме и парламентарната група на Работническата социал-демократическа партия ще гласува за него. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата г-н Георги Попов, министър на социалната политика.

Министър Георги Попов: (От трибуната) Г-да народни представители! С предлагания законопроект се преследват няколко цели.

На първо място, с този законопроект се цели да се даде възможност за едно по-правилно тълкуване на трудовите закони, като то се предостави на хора, които боравят с тая материя, които познават и могат да дадат едно правилно тълкуване на тия закони.

На второ място, цели се тълкуването на трудовите закони и уреждането на споровете, които се явяват между работодателите и работниците, да става колкото се може по-бързо, защото всяко забавяне вреди както на производството, така и на отношенията между работниците и работодателя.

На трето място, създава се по-ясна връзка между работодателя и работниците по места.

Г-да народни представители! Аз обикалям всички индустриални центрове. Направих конференции между работодатели и работници и мога да изтъкна пред вас отрядния факт, че за разлика от другите държави, които са много по-развити капиталистически и индустриално, където има големи конфликти, където милиони работници стачкуват, у нас в настоящия момент нямаме големи конфликти. Има извънредно малко спорове между работници и работодатели. Това обстоятелство достатъчно красноречиво говори, че новата отечественофронтовска власт е направила доста много, като е създавала единение между работниците и работодателите в настоящия момент, за да нямаме конфликти, които могат да попречат както на стопанското, така и на общото политическо положение в нашата страна.

На четвърто място, с този законопроект се върши една епохална работа. Работническото вече няма да бъде само един стопански фактор, който влага своя труд в производството и създава богатата. Работническото ще бъде вече и правно и социално признато, работническото става вече равноправен контрагент в производството, на него се дава онуй място, което то е имало фактически през вековете, но което не е било правно санкционирано. С настоящия законопроект ние правим именно тази епохална работа, като го признаваме и социално, и юридически като фактор в стопанския живот.

Най-после с настоящия законопроект ние изпълняваме на дело вече програмата на Отечествения фронт. Ние даваме вече едно доказателство пред нашето работничество, пък и пред работодателите, че ние не само пишем програма, но и на дело я осъществяваме. Както знаете, в програмата на Отечествения фронт е предвидена бързата и ефикасна закрила и защита на труда, и ние сега фактически осигуряваме тази закрила и тази защита и с това даваме доказателство, че на дело осъществяваме програмата на Отечествения фронт. Ето защо аз ви моля да гласувате този законопроект тъй, както е представен.

Ще моля другаря Балканджиев да оттегли предложенното си предложение за създаване на нова алинея към чл. 3 в смисъл, в ония населени места, където няма инспекция на труда, за председател на

помирителната комисия да бъде назначаван представител на общинското управление, а не инспектор на труда, защото ние искаме да дадем на тия комисии една по-голяма компетентност, искаме в тях да застъпим представители, които имат по-голямо познаване на работите. А това познаване ще бъде проявено тъкмо от инспекторите на труда.

Драги народни представители и народни представители! В същност ние ще имаме такива случаи много малко. Там, където стане нужда да се разрешава някой трудов конфликт и където няма инспекция на труда, от централното място ще може да отиде някой инспектор на труда, за да председателствува комисията. Обикновено в такива места, където има повече работници, където има индустриални предприятия, там има и инспектори на труда, които имат там и свое местожителство. Освен това нека ви съобща, че с бюджета на Дирекцията на труда, който ще бъде представен скоро на одобрение от вас, ние предвиждаме едно голямо увеличение на инспекторите на труда. Ще има следователно възможност винаги инспектори на труда да председателствуват комисии.

Аз смятам, че много по-добре и много по-уместно и целесъобразно ще бъде да поставим за председатели на тези комисии именно инспекторите на труда.

Също така ще моля да си остане, както е предвидено в чл. 9, постановленията, с които се налагат глоби до 10.000 лв., да не могат да се обжалват. Нека си остане този предел „до 10.000 лв.“, още повече, че вне наскоро гласувахте един закон за увеличение санкциите за нарушения на трудовите закони, в който се прие, че не може да се обжалват постановленията за налагане глоби до 5.000 лв. Ще бъде много несъобразно, ако с този законопроект сега увеличим този предел на 20.000 лв. Ние сме намерили, че най-добре ще бъде, пределът да си остане 10.000 лв.

При това положение аз ви моля да гласувате законопроекта тъй, както е представен. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Други оратори няма записани.

Пристъпваме към гласуване. Който е съгласен да се присъме на първо четене законопроектът за учредяване помирителни комисии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Георги Попов: Аз моля, по спешност, законопроектът да се гласува и на второ четене.

Станка Христова (к): Има възражения по чл. 3 и чл. 9. По-добре е да не се гласува сега законопроектът, а да се разгледа от комисията.

Министър Георги Попов: При приемането на второ четене може да се направят поправките. Ние бързаем, колкото може по-скоро да се гласува законопроектът и няма защо да го бавим.

Никола Балканджиев (к): Нека мине през комисията. Утре преди обед ще имаме време да го разгледаме и след обед ще го приемем на второ четене.

Министър Георги Попов: Аз не настоявам. Но само ще бавим законопроекта.

Станка Христова (к): Работниците чакаха една година, могат да почакаат още един ден.

Министър Георги Попов: Нямам нищо против.

Председателстващ Георги Трайков: Оттегляте ли си предложението, г-н министре?

Министър Георги Попов: Оттеглям го.

Председателстващ Георги Трайков: Председателството предлага, точка четвърта от дневния ред да бъде прередена. Който е съгласен с това предложение, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка пета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за разрешаване на банка „Български кредит“ да открие на „Коралова“, българско акционерно дружество за строежи на кораби, локомотиви и вагони — Варна, кредит.

Председателството предлага, мотивите към законопроекта да не се четат. Който е съгласен с това предложение, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да докладва законопроекта.

Секретар Георги Христов (з): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за разрешаване на Банка „Български кредит“ да открие на „Коралова“, българско акционерно дружество за строежи на кораби, локомотиви и вагони — Варна, кредит.

Чл. 1. Възлага се на Банка „Български кредит“ да открие на „Коралова“, българско акционерно дружество за строежи на кораби, локомотиви и вагони — Варна, кредит под гаранцията на държавата, в размер на 37.000.000 лв.

*) За текста на заглавието и параграф единствен виж първото четене на законопроекта по-горе.

Секретар Георги Христов (з): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за разрешаване на Българската народна банка да отпечати банкноти по 20 лв. на обща номинална стойност 1.000.000.000 лв.

Г-да народни представители! Управителният съвет на Българската народна банка, в заседанието си на 7 март 1946 г., протокол № 32, като е взел пред вид, че от отпечатаните и пуснати в обращение двадесетлехови банкноти едно голямо количество от около 400.000.000 лв. са постъпили обратно в касите на банката като негодни и повредени от употребени, че поради усилената циркулация като р-зменни монети на тези банкноти трябва да се предполага, че в близко време цифрата на негодните банкноти бързо щяла да нарастне, е постановил да се отпечатат нови такива двадесетлехови банкноти на обща номинална стойност 1.000.000.000 лв.

Пред вид на това, че законът за Българската народна банка — чл. 37, точка първа — запрещава отпечатването на банкноти на по-малка стойност от 200 лв. и понеже в момента, насичавето на двадесетлехови металически разменни монети не ще може да стане веднага, за няколко месеца, а какъвто срок може да бъдат приготвени банкнотите от тази стойност, налага се отпечатването на последните да се разреши с отделен закон, по приложения проект.

За да не се спъва отпечатването на банкнотите, законопроектът допуска това да се извърши и от частна печатница, ако до произвеждане на спазаряването за отпечатване Държавната печатница не набави необходимите за това машини. Отпечатването в този случай от частна печатница ще се извърши под отговорност на Държавната печатница и под контрола на Българската народна банка.

Като имате пред вид изложеното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате изготвения за целта законопроект.

Гр. София, април 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за разрешаване на Българската народна банка да отпечати банкноти по 20 лв. на обща номинална стойност 1.000.000.000 лв.

Чл. 1. Разрешава се на Българската народна банка отпечатването на двадесетлехови банкноти на обща номинална стойност един милиард лева.

Отпечатването става по образец, одобрен от Българската народна банка.

Чл. 2. Отпечатването на банкнотите се възлага на Държавната печатница, или на частна печатница, по реда на чл. 120а от закона за бюджета, отчетността и предприятията, по установения държавен контрол за отпечатването на държавни ценни книжа и под контрола на Българската народна банка, като доставката се освобождава от всякакви данъци, обложби, мита, бери, такси, пръва и пр. по който и да било закон, а книжата по същата, включително фактурите и разписките за получаване на сумите, се освобождават от гербов налог.

Плащането на Държавната печатница става по представена сметка от нея.

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител Камен Петров.

Камен Петров (з): (От трибуната) Г-да народни представители! Според чл. 37, точка първа, от закона за Българската народна банка, тя няма право да отпечатва банкноти на по-малка стойност от 200 лв. Затова, вместо банкноти, Българската народна банка е отсичала и пускала в обращение монети от по 0.50 лв., 1 лв., 2 лв., 5 лв., 10 лв., 20 лв., 50 лв. и 100 лв., които са останали, както се установява от извършената проверка, към 31 декември 1945 г. на обща сума 3.393.613.440 лв. Голяма част от пуснатите монети изчезнаха от пазара, защото никеловите монети се претопяват за части на разни машини, желязните се преработват за подковни клинзи и др. — от една двулехова желязна монета се изкова един подковен клинз, който се продава от 10 до 15 лв. — а 20, 50 и 100-леховите монети се укрива от съзнателни и несъзнателни спестители поради тяхната ценна металическа сплав — среброто. Така пазарът стана лючти без или с малко монети, което неминуемо би довело до страшно търговско и стопанско затруднение.

Ето защо Българската народна банка се принуждава през 1943 г. не на основание на закон, а на указ, да отпечати и пусне в обращение 20-лехови банкноти на обща номинална стойност 1.000.000.000 лв.

През 1944 г. пролетта, пак на основание на указ, се отпечатаха нови 20-лехови банкноти на обща номинална стойност 1.000.000.000 лв. като резервна емисия, която впоследствие се пуска също в обращение.

От мотивите към законопроекта за разрешаване на Българската народна банка да отпечата през настоящата 1946 г. банкноти също 20-лехови на обща номинална стойност 1.000.000.000 лв. се вижда, че управителният съвет на Българската народна банка в заседанието си на 7 април т. г., протокол № 32, като е взел пред вид, че от отпечатаните и пуснати в обращение 20-лехови банкноти едно голямо количество — около 400.000.000 лв. — са постъпили обратно в касите на банката като негодни и повредени от употребени, че поради усилената циркулация като разменни монети на тези банкноти трябва да се предполага, че в близко време цифрата на негодните банкноти бързо ще нарастне, е постановил да се отпечатат нови такива 20-лехови банкноти на обща номинална стойност 1.000.000.000

лв. Така нова емисия се иска като резервна и ще бъде пусната само при нужда.

Г-да народни представители! От пуснатите в обращение монети, както виждате от горизложеното, голямо количество са унищожени, други укрива, а трети задигнати, огр-бени от отстъпващите културни немски хуни. Така напр. 102.000.000 50-лехови сребърни и други сребърни монети са заловени и взети като трофеи при разгромяването на хитлеровите пълчища от великата Червена армия, която ги връща на Българската народна банка. Така че в настоящия момент, какво количество монети имаме на пазара, не може да се установи. Нашият трудолюбив народ има рядкото, ценно качество да бъде и пестелив, което го отличава от много народи. Но при чуждите досега нему котерийно-дворцови правителства се е отнасял с недоверие към държавните институти и е правил тия спестявания в собствената си кесия, което е една от главните причини за всички станали досега монетни и банкотни депресии. Днес, когато за пръв път в политическата история българският народ има собствено правителство и собствен Парламент, трябва да се направи всичко възможно, за да се вдъхне доверие и вяра в държавните институти, и всички спестявания да стават в тях.

Ето защо парламентарната група на Българския земеделски народен съюз подкрепя внесения законопроект с вяра, че прави това за финансовото и стопанско превъзможване. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Други оратори няма записани. Който приема на първо четене законопроекта за разрешаване на Българската народна банка да отпечати банкноти по 20 лв. на обща номинална стойност 1.000.000.000 лв., моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-да народни представители! Моля да гласувате, по спешност, законопроекта и на второ четене, толкова повече, че няма никакви възражения против него по същество.

Председателстващ Георги Трайков: Г-н министърът на финансите предлага, законопроектът да се гласува, по спешност, и на второ четене. Който от народните представители приема това предложение, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Георги Христов (з): (Чете заглавното на законопроекта*)

Председателстващ Георги Трайков: Който приема заглавното на законопроекта, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Георги Христов (з): Чете чл. 1)

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 1, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Георги Христов (з): (Чете чл. 2)

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 2, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка осма от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите.

Председателството предлага, мотивите към законопроекта да не се четат. Който приема това предложение, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ради Найденов (з): Съгласно чл. 42 от правилника за вътрешния ред, предлагам да не се чете и законопроектът.

Председателстващ Георги Трайков: Народният представител Ради Найденов предлага, законопроектът да не се чете. Който е съгласен с това предложение, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(Ето текстът на мотивите и законопроектът:

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите

Г-да народни представители! Във връзка с изменените стопански условия, необходимо е в съществуващите разпореджения на наредбата-закон за данъка върху приходите от 1936 г. да се внесат някои изменения и допълнения, с цел да се постигне по-голяма съразмерност и социална справедливост при облагането; както и да се поправят известни несъобразности още сега, независимо от цялостното реформиране на данъчните закони, което ще изисква повече време.

С предлагания законопроект се уреждат следните случаи:

1. Точки 5 и 6 от чл. 2 се прехвърлят в чл. 4, с цел лицата, за които се отнасят, а именно: земеделци и скотовъдци, да бъдат освободени само от данък-замятне, но не и от допълнителен данък върху общия доход, определян за приходи над 180.000 лв. годишно.

*) За текста на заглавното и членовете виж първото четене на законопроекта по-горе.

2. Освобождават се от облагане възнагражденията, давани на пенсионерите за посъпване на живота, за еднаквяване положението с това на държавните служители, както и приходите на артистите, членувачи в съюза им.

3. Увеличава се необлагаемата сума от 30.000 лв. на 72.000 лв. за слепите и глухонемите лица, упражняващи занятия, подлежащи на облагане пред вид изменените условия, които налагат увеличение на екзистенци-минимума.

4. Определянето на патента на трудовите занаятчийски производствени кооперации ще става върху приход, установен след спадане на сумите за издръжка, плащани на кооператорите. Вместо това, от същите суми ще се удържа данък по чл. 6. По този начин ще се облагат и кооперациите, които в производството си служат с машини и са внасяли данък върху оборота, освен издустриалните — по чл. 14 от наредбата-закон.

5. Изменят се промилите за някои видове стоки по таблиците в чл. 13, като същевременно се изменя и начинът на облагането на питейнопродавците, агентите на Дирекция „Храноизнос“ и др. Търговските предприятия с оборот над 10.000.000 лв. годишно внасят следващия се данък с увеличение, предвидено в таблицата.

6. Облагат се освобождаваните досега комисии, плащани от чуждестранната фирма „Х. Ф. & Ф. Ф. Реемтсма“, както и наемите от недвижимите имоти, получени по закона за реквизицията, с което се отстранява една несъобразност в закона.

7. Кооперациите, които имат машинно производство, освен често индустриалните, вместо да внасят данък върху оборота по чл. 15, ще се облагат с патент по чл. 8. Индустриалните предприятия с оборот над 10.000.000 лв. годишно внасят следващия се данък с увеличение, предвидено в таблицата.

8. Данъкът на мелничарските предприятия се увеличава съобразно изменените стопански условия и се определя в зависимост от износната дивидендна сила.

9. Увеличава се размерът на данъка за фабриките за лющене на ориз, за производство на спирт и за месарите и колбасарите.

10. Увеличава се, пред вид изменените стопански условия, размерът на необлагаемата сума от 80.000 лв. на 180.000 лв. по допълнителния данък върху общия доход, като в замяна се увеличават процентите за по-големите доходи и същевременно се обхващат доходите от земелска и скотовъдство, дивиденди и др.

11. Определя се размерът на данъка заняти-патент за 1946 г., който ще се събля по размерите от 1944 г., увеличени с 120%, а на лицата със свободна професия които имат нов облагане за 1945 г. — с 25% по последното. Увеличението от 120%, съответно 25%, се оправдава с изменените стопански условия и нуждите на държавното съкровище.

12. Дава се срок до 20 май 1946 г. за подаване декларация по допълнителния данък върху общия доход за доходите от 1944 г. от лица, които по различни причини не са могли да спазят срока през 1945 г., като същите внасят данъка само с 10% увеличение, вместо в този размер.

13. За по-ефикасна защита интересите на фиска пред контролната комисия, предвижда се, при разглеждане на облагането на по-големите суми, да може да участва служител от Министерството на финансите, вместо такъв от данъчното управление.

14. Ограничава се обсегът на ревизиите по патентните облагания за от 1942 г. и то само за приходи, увеличени с повече от 40%. За по-малките доходи, както и за облагането отпреди 1924 г. ревизия не се предвижда.

15. Внасянето на данъка на агентите при Дирекция „Храноизнос“ става направо от самите данъкоплатци, вместо да се удържа от учреждениято.

16. Срокът за внасяне данъка от кредитни и депозитно-кредитни предприятия става до 20 юни за еднаквост със срока за подаване на декларациите-сведения от същите предприятия.

17. Опосредствено се налагането и събирането на вълквините за по-голяма яснота при събирането и разпределянето им.

Държавните служители и пенсионерите се освобождават от вълквини, начиная от 1 май 1946 г., тъй като последните, макар и малки по размер, отегчават и без това лошото материално положение на служителите и пенсионерите.

Предвижда се отменяване на предвидената в чл. 55, точка пет, от закона за противопожарната защита върху лица 3% само върху данъка върху приходите от служебни занятия и от влогове при Пощенската спестовна каса.

Като предлагам на просветеното ви внимание тук приложен проект по закона за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите, моля ви, г-да народни представители, да го обсъдите и гласувате.

Гр. София, 10 април 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите.

§ 1. Чл. 2 се изменя и допълва така:

а) в точка трета преди думите „представителните пари на председателя и председателя на Народното събрание“ се добавят думите „заплатите и представителните пари на регентите, за от 1944 г.“;

б) в точка четвърта, след думите „художниците“, се прибавя запетая и думите „артистите, които членуват в Съюза на артистите“;

в) точки 5 и 6 стават точки 5 и 6 към чл. 4, а точки 7 до 15 стават съответно точки 5 до 13;

г) в точка 8, която става точка 6, след думата „треби“ се добавя изразът: „възнагражденията, давани на пенсионерите за посъпване на живота“;

д) в точка 12 цифрата 30.000 лв. се заменя с цифрата 72.000 лв.

§ 2. Забележка II към чл. 8 се изменя така:

„При определяне на предполагаемия чист приход на производствени занаятчийски кооперативни сдружения се изключват сумите, отнесени в неделими фондове, а се спадат като разходи и сумите, които членовете-кооператори получават за преживяване, вместо заплата за прякото им и непосредствено участие с труда си в производството на кооперативното сдружение, включително и раздадения им трудов дивидент. За тези суми данъкът се удържа по чл. 6.“

Горните постановления важат за от 1 септември 1944 г., като влезлите в сила облагания се ревизират от облагателната комисия. Безобложният данък по чл. 6 върху сумите за преживяване на членовете-кооператори за минало време се внася в срок от два месеца от влизането в сила на настоящия закон.

За производителните занаятчийски кооперативни сдружения няма приложение разпорежданията на глава II — особено от 1 май 1946 г. Тези сдружения се облагат съгласно настоящата забележка.

§ 3. В чл. 10, точки 3 и 4, промилът 3% става 5%.

§ 4. В чл. 12 се правят следните допълнения:

1. В края на буква „а“ се добавя: „Кооперативните сдружения в градовете без оглед размера на чистия приход“.

2. В буква „б“ след думата „търговците“ се добавят думите: „включително кооперативните сдружения“.

3. Добавя се буква „е“ със следното съдържание:

е) „аптеките, дрогерите и продавачите на пощенски марки от темброфили.“

§ 5. Чл. 13 и таблицата към него се изменят и допълват така:

1. В ГРУПА ПЪРВА:

а) точка 1.

1) промилът 3% в буква „а“ става 5%;

2) буква „б“ се заличава, а буква „в“ става „б“, изразът „Полуседро“ се заличава и промилът 7% става 9%;

3) буква „г“ става „в“ и промилът от 10% става 13%;

б) точка 2.

1) след думите „от колонналисти“ се прибавят думите: „в населени места до 5.000 жители вкл.“;

2) промилът 6% в буква „а“ става 8%;

3) думата „Полуседро“ в буква „б“ се заменя с думата „дребно“, а промилът 8% — с 10%;

4) думите: „и полуседро и дребно“ се заличават, а промилът 10% става 15%;

в) след забележката към точка 2.

1) промилът 8% в буква „а“ става 12%;

2) думите: „и полуседро“ в буква „б“ се заменят с думите: „и на дребно“, а промилът 10% става 15%;

3) думите: „или полуседро и дребно“ се заличават, а промилът 12% става 18%.

2) В ГРУПА ВТОРА:

а) точка 1 се изменя така:

„Лицата, които продават вина, ликьори и спиртни питиета (пробкувени или произведени от тях, независимо от начина на производство) и други питиета, подлежащи на данък върху оборота, за продажбите от 1 януари 1946 г. внасят данък:

а) за продажби на едро 9%;

б) за продажби на едро и дребно 28%;

в) за продажби на едро 30%.

Разликата от данъка за минало време се внася в срок от два месеца от влизането на настоящия закон в сила.“

б) точка 2.

Прибавя се нова алинея със следното съдържание:

„За продажба на пощенски марки от темброфили — по 20%.“

в) точка 3.

Промилът 15% става 50% за кабаретата и вариететата и 30% за всички останали.

г) точка 4.

Промилът 6% става 10%;

д) точка 5.

Промилът 20% става 40%.

3. В ГРУПА VII.

а) точка 1.

Промилите 10, 12 и 16% стават съответно 15, 20 и 25%;

б) точка 2.

Промилът 16% става 30%;

в) точка 3.

Промилът 15% става 20%;

г) точка 5.

Промилът 15% става 20%;

д) точка 6.

Промилите 15% и 18% стават съответно 20% и 30%.

4. В ГРУПА IX.

а) точка 1.

Промилът 45% става 60%.

б) добавят се следната алинея втора и забележка:

„Същият размер данък внасят върху brutното възнаграждение и местните търговски фирми-посредници за комисионите които са получавали за износните от тях тютюни от декември 1943 г. включително за сметка на чуждестранната фирма „Х. Ф. & Ф. Ф. Реемтсма“.

Забележка. За посредници се считат както ония местни фирми, които са получили възнаграждения (печалби), определени на килограм тютюн, така и тия, на които печалбата е била определена процентно върху стойността на изнесенния тютюн, включително случаите, при които последната е била установена въз основа на kalkulацията, представена от местните фирми и одобрена от фирмата „Х. Ф. & Ф. Ф. Реемтсма“.

в) точки 3 и 4 се сливат в една точка (трета) със следното съдържание:

„Агентите на Дирекцията за закупуване и износ на зърнени храни и всички други лица, които действуват като подагенти или като изпълномощници на агентите, плащат данък по 60% върху brutното възнаграждение. По 45% се плаща данък върху brutното възнаграждение за сушене на царевича.

Под brutно възнаграждение се разбира половината (50%) от всички платени или одобрени суми под каквато и да било форма, включително сумите за разноси по манипулации, превозване, съхраняване и др., изключая сумите за магазинаж, за които се внася данък съгласно членове 20 и 39.“

г) точка 5 става 4 (четвърта) и предвиденият в букви „а“ и „б“ промилът 3% става 5%;

д) точка 6.

Прибавя се нова точка шеста със следното съдържание:

„б. Предприемачите-строители по 20%“;

е) точка шеста става 7 (седма), като:

1) промилът 8% в буква „а“ става 10%;

2) промилът 10% в буква „б“ става 12%, а думите „полуедно“ се заличават;

3) промилът 12% в буква „в“ става 15%.

5. Алинея втора се изменя така:

„Търговските предприятия с оборот над 10.000.000 лв. годишно внасят следващия се данък с увеличение:

5%	за обороти до 2.000.000 лв. вкл.
10%	„ „ „ 30.000.000 „ „
15%	„ „ „ 50.000.000 „ „
20%	„ „ „ 100.000.000 „ „
25%	„ „ „ 150.000.000 „ „
30%	„ „ над 150.000.000 „ „

Увеличението се отнася за оборотите от 1 октомври 1945 г. и се внася до 20 февруари на следната година. За оборотите, направени през 1945 г., срокът за внасяне на данъка е до 31 май 1946 г.“

§ 6. В чл. 15 се правят следните изменения:

а) точка 3 от група II на чл. 15 се отменява;

б) в алинея 2 думите „кооперативните сдружения“ се заличават, а в края на същата алинея се добавя следното изречение: „кооперативните сдружения с машинно преработване или обработване на сурови или полуобработени материали, които не отговарят на изискванията по чл. 14, се облагат с патент по забележка II към чл. 8“;

в) алинея четвърта се изменя така: „Индустриалните предприятия с оборот над 10.000.000 лв. годишно внасят следващия се данък с увеличение:

5%	за обороти до 20.000.000 лв. вкл.
10%	„ „ „ 30.000.000 „ „
15%	„ „ „ 50.000.000 „ „
20%	„ „ „ 100.000.000 „ „
25%	„ „ „ 150.000.000 „ „
30%	„ „ над 150.000.000 „ „

Увеличението се отнася за оборотите от 1 януари 1945 г. и се внася до 20 февруари на следната година. За оборотите, направени през 1945 г., срокът за внасяне на данъка е до 31 май 1946 г.“

Забележка. При установяване процента на увеличението за лицата, които имат търговска и индустриална дейност, се сумират оборотите от цялата им дейност, включително оборотите, освободени от данък.

§ 7. В края на алинея 3 на чл. 20 се добавя следното изречение:

„Със същия данък се облагат и наемите (обезщетенията) от реквизиранни недвижими имоти по чл. 14-а от закона за реквизицията, които не са били обложени с данък за съответните години от влизане на същия закон в сила“.

§ 8. Лицата, които са получили приходи по § 5, т. 4, буква „б“, и § 7, са длъжни до 20 май 1946 г. включително да подадат декларация-свечение със следущия се данък-занятие и върху които върху него да внасят така: $\frac{1}{3}$ до 20 юни 1946 г. включително; $\frac{1}{4}$ — до 20 август 1946 г. включително и $\frac{1}{5}$ — до 20 октомври 1946 г. включително.

Същите лица, ако подлежат на облагане и с допълнителен данък върху общия доход за доходите до 31 декември 1944 г., подават декларация до 20 май 1946 г. включително.

§ 9. Чл. 24, алинея първа, се изменя така:

„Търговските и смесени мелници, както и уемиите мелници, които имат зърноочистителни и бривоотсесви инсталации, се облагат, както следва:

а) за търговска работа — с 10 стотинки на килограм смляно зърно за мелниците, движени с моторна сила; с 20 стотинки на килограм за мелници, движени с водна сила, и с 15 стотинки на килограм за смесени мелници;

б) за уемиа работа — с 6 стотинки на килограм смляно зърно за мелници, движени с моторна сила; с 10 стотинки за мелници, движени с водна сила, и с 8 стотинки за смесените мелници“.

§ 10. В чл. 25 се внасят следните изменения

1. Таблицата към чл. 25 се изменя така:

до 2.000.000 кгр.	— по 2% върху продажната стойност на едро
2.500.000 „	— „ $2\frac{1}{2}$ % „ „ „ „
над 2.500.000 „	— „ 3% „ „ „ „

2. В алинея втора думите: „по половин стотинка“ се заменят с думите: „по пет стотинки“.

§ 11. Чл. 32 се изменя така:

1. Думите: „по едно на сто“ се заменят с думите: „по две на сто“.

§ 12. Букви „а“ и „б“ на чл. 35 се изменят така:

а) „месарите, които колят на кланица и продават месото на право за консумация, на едро — по 5%, на дребно — по 10% и на едро и дребно — по 8% върху продажната стойност.

Същият данък се плаща и за оборота от кожи и карантин;

б) лицата, които колят на кланица и продават или употребяват месото за колбаси, пастърма, лукарки и пр., плащат по 15% върху продажната стойност на месото.“

§ 13. В чл. 46 цифрата 80.000 лв. се заменя с 180.000 лв.

§ 14. В алинея трета цифрата 18.000 лв. става 30.000 лв.

§ 15. В чл. 48 след думите: „ценна книга“ се поставя запетая и се добавят думите: „приходите по чл. 4, точки 5 и 6“.

В същия член се добавя следната нова алинея:

„Приходите по чл. 4, точки 5 и 6, се определят по нормите, предвидени в забележка I на чл. 1-а от закона за данъка върху военновременните печалби.“

§ 16. Точки 2, 4 и 5 и алинея втора на чл. 49 се отменяват, а точка 3, става точка 2.

Разпоредбите на §§ 14, 15 и 16 важат за доходите от 1 януари 1945 г.

§ 17. Алинея първа на чл. 51 се изменя така:

„Допълнителният данък върху общия доход за от 1946 г. (доходите от 1945 календарна година) се определя по следната таблица:

първите 180.000 лв.	необлагаем.
за следните 50.000 лв. (от 180.001—230.000 лв.)	6%
70.000 „ (230.001—300.000 „)	10%
100.000 „ (300.001—400.000 „)	14%
200.000 „ (400.001—600.000 „)	18%
200.000 „ (600.001—800.000 „)	22%
200.000 „ (800.001—1.000.000 „)	26%
400.000 „ (1.000.001—1.400.000 „)	30%
400.000 „ (1.400.001—1.800.000 „)	35%
700.000 „ (1.800.001—2.500.000 „)	40%
над 2.500.000 „	45%

В алинея втора цифрата „200“ се заменя с „500“.

§ 18. След чл. 56 се прибавя чл. 56а от временен характер:

„Чл. 56а. Патентите по членове 8 и 11 за 1946 г. се събират по размерите на патентите за 1944 г., увеличени с 120%. Патентите по чл. 7 — за лицата със свободни занаяти за 1945 г. и тези на други лица, които са започнали занаяти след 1 януари 1945 г., за 1946 г. се събират по размера на тези за 1945 г., увеличени с 25%. Патентите се внасят на три срока: $\frac{1}{3}$ до 20 юни, $\frac{1}{4}$ до 20 август и $\frac{1}{4}$ до 20 октомври 1946 г. включително.

Търговците, включително и кооперативните сдружения, които за 1944 г. са обложени с патент по чл. 11 върху приход по-голям от 100.000 лв., за оборотите през 1946 г. внасят данък върху оборота.

Върху които се събират върху увеличения размер на патентите.

Лицата, обложени за 1945 г. с патент, които са престанали да упражняват занаята през третото четримесечие на 1945 г., подават заявление по чл. 83, алинея втора, най-късно до 25 май 1946 г. включително.“

§ 19. Към чл. 60 се добавя следната нова алинея втора:

„Декларациите за 1946 г. относно доходите от 1945 календарна година, се подават до 20 май 1946 г. включително.

В горния срок подават декларации за доходите си от 1944 календарна година и лицата, които за същата година не са подали такава в законния срок. За изплащането на последния срок набуштелите плащат данък с 10% увеличение, ако подадат декларация в срока по горната алинея. Това се отнася и за откритото нарушение до влизането на настоящия закон в сила.“

§ 20. Буква „б“ на чл. 61 се изменя така:

„За занятията, за които се плаща данък въз основа на оборота или по особените правила — върху действително реализираните приходи, като от brutните приходи се спадат освен разходите по чл. 50 и тези предвидени в чл. 2, точка 1, 3, 4, 5, 6, 7 (с изключение на инвестираните суми за такива), 8, 9, 10, 11, 12 (с изключение на сумите при покупката на движими и недвижими имоти), 13, 14, (без изрече „и приспособления на помещенията за по-удобно упражнение на занаята“, 15, 16, 17, 18 (за пътни и дневни пари до размер на $\frac{1}{2}$ пъти от тия на държавните служители), 19, 21, 29 и 30 и чл. 3 от закона за данъка върху военновременните печалби и са върху които се облагат доходите.“

Забележката към същия член се отменява.

§ 21. След алинея първа на чл. 72 се прибавя следната нова алинея:

„При разглеждане на жалби срещу определени значителни размери данък, за член на контролната комисия, вместо данъчен началник, цегоз помощник подначалник или контролор, Министерството на финансите може да назначи друг служител от ведомството на същото министерство.“

Алинея втора става алинея трета.

§ 22. Към чл. 82 се прибавят следните нови алинеи:

„Лицата, обложени за 1942-1944 г. с данък занятие-патент по членове 7, 8 и 11, ако през същия период са реализирали среден чист приход над 40% от този, върху който е извършено патентното

облагане, подлежат на ревизия, въз основа на събрани сведения. Ревизията се извършва от облагателните комисии.

Освободител се решението за ревизия, взети съгласно чл. 7, буква „а“, от наредбата-закон за облагане с някои преки данъци за 1945 г., ако за същите лица бъде извършена ревизия по горната алинея, както и решението за ревизия на облагания до 1941 г. включително и тези за периода 1942-1944 г., извършени върху приходи, увеличени до 40%.

Увеличението 80% върху патентите за 1945 г. съответно 120% за 1946 г. по членове 3 и 4 от наредбата-закон за облагане с някои преки данъци за 1945 г. и § 18 от настоящия закон не се събира върху ревизираните патенти, но последните не може да бъдат по-малки от първоначалния им размер, увеличен със същите проценти.

§ 23. Чл. 87, алинея пета, се изменя така:

„Данъкът-занятие върху възнагражденията по чл. 13, гр. IX, точка 3, които „Хранозисно“ изплаща и одобрява на агентите си, се внася от последните при спазване на членове 58 и 85. Данъкът на подагентите и пълномошниците се задържа от агентите при изплащането или одобряването на възнагражденията и се внася при спазване на чл. 85, и то отделно от данъка на агента. Едновременно с внасянето на данъка, агентът представя в съответното данъчно управление списък на подагентите и пълномошниците, с означение името, презимето, адреса им, размера на възнаграждението и вносе-ния данък.

Подагентите и пълномошниците се освобождават от задълженията по членове 52, 58 и 85.

§ 24. Чл. 88 се изменя и допълва така:

а) цифрата 80.000 лв. в алинея първа се замества с цифрата 180.000 лв.

§ 25. Думите: „до 25 юни“ в чл. 93 се заменят с думите: „до 20 юни“.

§ 26. В края на чл. 96 се прибавят следните алинеи:

Вместо събираните върху преките данъци върху: на:

- 1) Закона за изменение на някои закони по преките данъци;
- 2) закона за опростотворение на преките данъци; 3) закона за подпомаг не на пострадали от обществени бедствия; 4) закона за многодетните семейства; 5) закона за кооперативен строеж на читалищни сгради и 6) закона за противопожарната защита, начиния от 1 януари 1946 г., се събират следните върху: в приход на държавното съкровище.

А. Върху данъка-занятие:

1. За заплати и надници на служителите и работниците 42%.

Държавните служители и пенсионерите, начина от 1 май 1946 г., се освобождават от всякакви върху: на.

2. За иземите 33%;

3. За всички останали:

а) с годишен данък до 10.000 л. включително 56%;

б) с годишен данък над 10.000 лева включително и върху данъците по чл. 20 без оглед на размера му по 106%;

в) за лихвите от Пощенската спестовна каса по 102.5%.

Б. Върху допълнителния данък върху общия доход, данъка сгради и поземления данък по 56%.

Отменява се чл. 55, точка 5, от закона за противопожарната защита само по отношение данъка върху приходите от служебни занятия и от влогове в Пощенската спестовна каса).

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител Иван Тонев.

Иван Тонев (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Когато народното представителство гласува бюджета на държавата за 1946 г., предвиждайки в приходната му част като постъпления от преки данъци едно увеличение от около 3.000.000.000 лв., е имало пред вид, това увеличение да дойде от въвеждането на прогресивно-подоходен данък — един справедлив данък, един данък действително пряк, данък обещан в платформата на Отечествения фронт, така както беше изнесена от г-н министър-председателя на 17 септември 1944 г., и вписан в списъка на законите, които настоящата сесия на Народното събрание трябва да гласува до края на м. май.

Ръководно това на нас се предлага изменение на досега действащия от 1935 г. закон за данъка върху приходите — един закон за данъчно облагане отречен от народа като крайно несправедлив, съдържаш редица несъобразности и изпълноти и несъответстващ на промените се стопански условия от тогава до днес.

Нека разгледаме подробно несъобразностите на предложените изменения, за да преценим, дали трябва да го приемем и, ако ще трябва да го гласуваме, какви подобрения ще трябва да направим в проекта.

Какви са наименованията в него? Първо, разширява обектите на облагането с въвеждането на допълнителен данък върху общия доход по точка пета и точка шеста на чл. 4 на сега действащия закон; като засяга земеделците, земеделските производители и градинарите, лозарите, скотовъдците, производителите на розово масло, производителите на етерични масла, скотовъдните, млекарските и горволаделските кооперации за техните парични доходи над 180.000 лв. Срещу това нововъведение народното представителство не би се противопоставило, защото с прожарването на прогресивно-подоходния данък ние ще засегнем не само паричния, но и натуралния доход на земеделските стопани, което наистина ще отговаря на една справедливост към всички граждани на тази страна.

Второ, премхва се несправедливото облагане по силата на чл. 8 от закона за данъка върху приходите, засягащ производителните занаятчийски кооперации, които плащаха досега патент и данък върху оборота — несъответстващо тежки данъци. Тези коопера-

ции, чийто брой надвишава 700 в страната и 90% от които се обработваха след 9 септември, вършат една огромна благотворна роля в регулирането на занаятчийските стоки и услуги. Достатъчно е само да спомена, че в тези кооперации чифт дамски и детски обувки се изработват за 1.700 лв., а мъжки за 2.500 лв., а във, на свободния черноресов пазар, те са съответно по 6.000—7.000 лв. за детските и по 10.000—12.000 лв. за мъжките. За ушиване на един костюм дрехи кооперациите вземат до 4.000 лв., а във — по 15.000 лв. А какви данъци плащат едните и другите? Ето само един пример. Обущарска производителна кооперация „Трапезница“, в гр. Търново, с 17 члена кооператори, е обложена с 316.000 лв. данък, а също число некооперирани обущари са обложени с 31.720 лв., т. е. всеки кооператор плаща 10 пъти повече данък от обущарите некооператори. Това несъответствие се премахва и кооператорите ще трябва да плащат за онова, което получават за преживяване, включително и трудовия дивидент, данък-занятие по чл. 6 от закона.

Трето, предвижда се облагане на следните пропуснати досега обекти: а) освобождаването от облагане досега комисионни плащания върху брутните възнаграждения на фирми за изнасяните от тях тютюни до реколта 1943 г., включително за сметка на чуждестранната фирма „Реемстма“, като занаят пред те ще бъдат облагани с 60%. Тук трябва да се отбележи, че ако ще трябва да се засегнат тези износители, това не трябва да се простре само върху износителите на тютюн, но и върху всички износители, които бяха агенти на германския капитал у нас — износители на пуловете и прикритите други фирми към същата фирма, търгуваща с тютюни.

Въввежда се облагане за аптекарите, дрогеристите, продавателите на коженски марки — темброфили, с данък върху оборота.

б) Предприятния на спиртни питиета с 20% и в) насните и обезщетенията от реквизириани недвижими имоти по силата на чл. 14 от закона за реквизицията.

Четвърто, Изменя се облагането и по чл. 35 за данъка върху колбасарите и месарите, които вместо по 10 и 20 стотинки на килограм, както досега, се въвежда да плащат от 5 до 10% върху продажната стойност. С това се изправя една висша несправедливост, защото докато един килограм агнешко през 1936 г. се продаваше по 16—20 лв., днес, ако би следвало да се плати по старите норми, ще трябва да се плаща една стотинка на килограм, когато днес агнешкото месо струва 10—20 пъти по-скъпо, респективно 160—200 лв.

Пето, увеличава се размерът на необлагаемата сума от 80.000 на 180.000 лв. за допълнителния данък върху общия доход, което отговаря приблизително на един паричен доход при заплатата 7.500 лв. месечно за чиновника и служителя.

Шесто, освобождават се, начина от 1 май 1946 г., върху: на от 42% по данък-занятие, като с това се дава един малък принос към подобрене тежкото материално положение на държавните служители и пенсионерите.

Какви са обаче несъобразностите в предложените изменения? Първо, не е предвидено увеличение облога на следните данъчни обекти, а именно по чл. 26 — данъка върху тютюновите изделия, по чл. 29 — за производителите на електрическа енергия и по чл. 30 — вносители на петролни деривати, производителите на захарни изделия, гликози, цимент, хартия и др.

Второ, законопроектът не оточнява на каква база ще стане облагането върху допълнителния данък върху общия доход, дали ще трябва да се следва досега практикуваният начин, да се увеличава пет пъти платеният данък върху оборота и след приспадането на платените данъци с върху: на да се облага данъкът по предвидените размери, или ще трябва да се приеме справедливата база — облагането да почива върху действително реализираната печалба, за да не се стигне до парадокса, на който финансовите органи се натъкват, при реализирана печалба да речем от 2.500.000 лв. тя да се облага с такъв процент, с какъвто се облага и един доход 10 пъти по-малък.

Трето, необходимо е да се оточни еднаквост в изчисленията на необлагаемия екзистенци-минимум от 180.000 лв., както за държавните, така и за всички служители в частните предприятия, защото така, както е законът сега, той може да се тълкува двояко; и ще трябва да се приеме база, при която този екзистенци-минимум да се увеличава спроти числото на издържаните членове от главата на семейството, на облагаемия.

Увеличават се много слабо промяните по данъка върху оборота, по членове 13 и 15, които се движат общо от 2 за предприятията за продажба на едро до 6 за тия на дребно, което отговаря приблизително на една печалба от 10%, когато действителната печалба днес за търговските и индустриални предприятия е от 20 до 30%.

Че това облагане е слабо, личи от рецензиите, които представителите на тези интереси изнасят, като признават, че то е доста умерено и не особено тежко, а най-важно, че черното „Знаме“, което е така много чувствително към въвеждането на прогресивно-подоходния данък, смислено се помнява и пише, че трябва да се види, как ще се развият разискванията по тези изменения на закона, за да може да си каже думата по този въпрос. Това признаване е доста тъжно, за да се види, че предвидените увеличения са много малки и че трябва да се направят съществени увеличения.

Важният и съществен въпрос, г-да народни представители, е: ако ние се съгласим с този временен закон за изменение на данъка върху приходите, това облагане да не стане причина за едно косвено увеличение цените на стоките, т. е. да се дойде до едно ново поскупяване на живота, а обратното — да направим, щото това увеличение да бъде действително пряко, а не косвено. А това може да стане единствено чрез въвеждане на хармонична ценова политика у нас, чрез изработване на закона за ценовия институт, който да отстрани възможностите за превъзпитането на преките данъци в косвени, както то и ограничаване на прекомерните печалби, а също така, като се съблюдават внимателно в тронното слово закон за прогресивно-подо-

ходния данък и цените на земеделските произведения, за да не стигаме до парадокс като този, един земеделски продукт, като житото, да продължава да се продава на цени много по-евтини от тия на други земеделски продукти, като сламата например. Този закон — за себепроизводството на цените на земеделските произведения — е обещан, както е обещан и законът за прогресивно-подоходния данък. Земеделската маса, тази голяма част от българския народ, която преди 46 години встана при Шабла, Гръстеник и Дуран-Кулак, в знак на протест срещу десетъка — този несправедлив данък, наложен от едно чуждо на народа управление, очаква този закон. Земеделският съюз, който представлява, казвам, една голяма маса от българския народ и който даде в зората на своето зараждане 500 скъпи жертви в тия скъпи места в името на една голяма справедливост и еднакво третиране в данъчното облагане на всички граждани, дде пример за това и при първото ни народно управление, при управлението на великия водач на българските селяни Александър Стамболийски, като въведе един единствен закон за прогресивно-подоходен данък, който враговете окарикатуриха с досега съществуващия закон за приходите.

Земеделската парламентарна група, намирайки, че е крайно необходимо, щото правдата и справедливостта в данъчната ни система да намерят израз в въвеждането на закона за прогресивно-подоходния данък още в тази сесия, ще гласува за предложените изменения на закона за данъка върху приходите, при условие, че той ще бъде временен и с валидност до края на тази година, а след това заварен ще трябва да остане в сила подобреният и възобновен закон за общия доход от 1921 г. (Ръкоплекания)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител г-н Илия Бояджиев.

Илия Бояджиев (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Известно е, че фашизмът не само обезпави и потъпка свободата на нашия демократичен и свободолюбив народ, но беше го подложил и на безпощадна експлоатация и грабеж. Фашистката власт застъпваше египетските интереси на една шпея експлоататори, крупни индустриалци, банкери и спекуланти. Със своята стопанска политика тя улесняваше паразитните слоеве да трупа богатства за сметка на потъпналите в нищета трудеши се народни маси и подложи националното ни стопанство на ограбване и пълно разорение от немските монополисти, които се разпореждаха напълно с дашата експортна търговия. От друга страна, фашизмът прехвърля върху немощните плещи на дребните стопански слоеве издръжката на тежката си полицейска и военно-монархическа държава. Фашистката държавна и фискална политика чувствително засилваше неволата на тия слоеве. Все нови и нови данъчни тежести задъшваха чашия трудолюбив народ и спъваха по-нататъшното развитие на творческите му сили. Затова той с дълбока благодарност и възторг подкрепя програмната задача на Отечествения фронт за пълно реформиране на данъчната система в полза на бедните стопански съществуваания, като се въведе прогресивно-подоходният данък.

В Министерството на финансите усилено се работи по законопроекта за установяването на такъв данък, но и след създаването на закона не ще може бързо да се премине към неговото прилагане, защото се изискват дълги предварителни проучвания. Затова народната отечественофронтска власт се стреми да постигне по-голяма социална справедливост при облагането и с изменението на някои съществуващи закони. В това направление насочва държавната ни политика и нашият отечественофронтски Парламент. Един съществено нов момент в гласуването за 1946 г. държавен бюджет например е увеличението на постъпленията от преките данъци, с което се преследва по-справедливо разпределение на данъчните тежести. Отречена е старата практика на непрестанно увеличаване на косвените налози. Но тук веднага трябва да добавим, че не винаги косвените налози са социално зло, както и не винаги прякото облагане може да бъде социално справедливо. При фашистката данъчна система и косвените, и пряките данъци бяха тежки и за бедните и маломощните народни слоеве. Фашистките данъчни закони и наредби отежняват с големи косвени данъци (мита, акцизи и др.) главно артикулите от широко потребление, оръдията на труда и други предмети, които служат за задоволяване нуждите на широките народни маси. Друго би било положението, ако с косвените данъци се обременяват луксозните вещи, артикулите и предметите за развлечение и пр.

Фашистката система на облагане съвсем несправедливо разпределя тежестите и по преките данъци. Обикновено тази система изключва най-крупните капиталисти при прякото облагане. Всесилните магнати и техните предприятия се измъкват незабелязани, даже и когато данъкът се базира на известна прогресия. Такъв е например данъкът върху военновременните печалби. Трябва да се признае, че този пряк данък наистина значително орява печалбите на ония предприятия, които може да засегне. Оттук се създава и горещинното впечатление, че това е един справедлив и ефикасен данък, с който се изземват конюнктурните и незаконни печалби. Струва ми се, жертва на такова неправилно впечатление беше и един от ораторите при изкажването по закона за конфискация на придобитите чрез спекула и по незаконен начин имоти, който отрече необходимостта от такъв закон при наличността на закона за военновременните печалби. Сигурно с закона за военновременните печалби ще опекунлият и много незаконно забогатели, за да избегнат конфискациите. Истината обаче е, че този закон не засяга крупните, солидни фирми, които работят с големи собствени капитални, защото предвижда на тия капитални висока необлагаема рента. Например, акционерно дружество „Гравитонд“ никога не е плащало данък върху военновременните печалби. То работи с 700 милиона лева собствени средства и резерви. На този капитал законът признава 8% необлагаема рента, т. е. 56 милиона лева, и счетоводството на дружеството, така се е нагласило, че чистата печалба в края на годината да не надвиши

тази сума. От данъка върху военновременните печалби се изплъзват въобще всички акционерни дружества и едри частнокапиталистически фирми, като намаляват и прикриват действителните си печалби. Това те вършат по най-различни пътища: първо, назначават на скъпо платени синекурни служби в предприятията си свои приближени, съпругите си, синовете, дъщерите, братята, сестрите си и пр.; второ, обезценяват изкуствено наличните си стоки, каквито се стремят винаги да държат на склад в големи количества; трето, вършат чернорисови сделки, които не осчетоводяват; четвърто, фалшифицират счетоводните си книги и пр.

Освен това има голяма несправедливост и несъразмерност при изчисляването и на необлагаемия приход. Съгласно чл. 2 от закона за данъка върху военновременните печалби, предвижда се до 120.000 лева необлагаем приход на всяко лице, заето в предприятието с капитал до 5 милиона лева. Ако капиталът на предприятието е над 5 милиона лева, необлагаемият приход на всяко отделно лице е до 200.000 лв. и, ако предприятието работи с капитал над 20 милиона лева, на всяко лице, заето в него, се признава необлагаем приход до 300.000 лв. Както се вижда, принципът на облагодетелстване крупните капиталистически предприятия и тук старателно е спазен. На такива предприятия държавата не може да наложи никакъв данък по закона за военновременните печалби.

А какво е отношението на този закон към предприятията на дребните стопански съществуваания и особено към ония от тях, които се опитат да се обединят в колективно предприятие?

Съгласно същия чл. 2, пункт 22, членовете на производителните кооперации, независимо от размера на капитала, с който работят техните предприятия, могат да получат годишно максимум до 60.000 лв. необлагаем доход. Полученото от тях над тази сума се облага на общо основание с данък върху военновременните печалби.

Почти на също такава крайно несправедлива, противонародна база фашистката власт постави и другите закони за прякото облагане.

С предложението ни законопроект за изменение и допълнение на народната-закон за данъка върху приходите, новият министър на финансите слага начало на преобразование на данъчната система, с което се цели, както се подчертава и в мотивите към законопроекта, да се постигне по-голяма съразмерност и социална справедливост при облагането.

Съобразно изменените стопански условия и поскъпването на живота, с законопроекта се правят някои напълно уместни и справедливи увеличения на необлагаемите суми по закона за данъка върху приходите. Увеличава се например необлагаемият приход от слепите и глухонемите лица. Напълно се освобождават от облагане възнагражденията за поскъпване на живота, дадени на пенсионерите. Размерът на необлагаемата сума по допълнителния данък върху общия доход също се увеличава от 80.000 лв. на 180.000 лв. Това увеличение на необлагаемата сума съответствува на изменените стопански условия, но характерното в промяната, която се прави по допълнителния данък върху общия доход, е, че облагането се поставя на нови отечественофронтски основи. Всеки равноправен български гражданин, даже и когато се освобождава от данък-заплате, какъвто е случаят с крупните земеделци и скотовъдци, се облага с допълнителен данък върху общия доход, шом годишните му приходи надвишават 180.000 лв. При това чувствително се изменя таблицата за изчисляване на данъка, като се увеличават процентите и се застъпва принципът на една истинска прогресия. Облагането на сумите над 180.000 лв. годишно доход започва с 6% и се увеличава до 45% за сумите над 2.500.000 лв. общ годишен доход. Тук може, разбира се, да се направи едно намаление на процента за облагане първите суми над необлагаемия минимум. Това не ще измени по същество работата.

С законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите се урежда по най-благоприятен начин и облагането на занаятчийските производителни кооперации и техните членове кооператори.

Г-жи и г-да народни представители! Трудната производителна занаятчийска кооперация има да играе извънредно важна роля в изграждането на нашата лека промишленост и в усъвършенстването на художествените ни изделия. Чрез нея занаятчийското съсловие не само ще запази своето съществуване, но ще разшири своите стопански обекти, ще усъвършенствува дейността си, ще добие възможност да окрупни и машинизира своето производство, да облекчи и увеличи производителността на труда си, да подобри материалното си положение и бит, да повдигне своя културен уровень. При фашисткия режим съдбата на занаятчийството беше предопределена от конкуренцията на крупните, модерни капиталистически предприятия. Пътят на това съсловие водеше към пълно пролетаризиране и гибел. Фашистката стопанска, данъчна и фискална политика засилваше този процес. Народната победа над фашизма на 9 септември разкри прекрасни перспективи пред нашето прогресивно занаятчийство, и то с буйен ентузиазъм се впусна да гради свои масови трудово-производителни кооперации. За около 15 месеца до края на 1945 г. у нас възникнаха над 600 такива кооперативи във всички занаятчийски браншове. И резултатите от тяхната дейност са извънредно не само за кооператорите, но са и от голяма стопанска и обществена полза. Те подпомогнаха борбата с черната борса; по свой начин много кооперации намаляха цените на произведената си под нормирани; постигнаха големи икономии в производството, благодарение рационалното използване на суровите материали и пр. Но през цялото време на своята дейност членовете на трудовите производителни занаятчийски кооперации живеяха под угрозата на неотменените фашистски данъчни закони. Наредбата-закон за данъка върху приходите застъпваше с пълен възглед почти всички трудови занаятчийски кооперации. Ако този закон се приложеше, според изчисленията на данъчните власти, кооператорите-занаятчици би трябвало да заплащат 10—15 пъти по-големи данъци

само поради това, че са се обединили в общи кооперативни предприятия.

Например занаятчийската швейна и трудово-производителна кооперация „Колективен труд“ в София, която брое 138 члена-мастори и работници, според извършената дейност би трябвало да плати за 1945 г. по старата наредба-закон за данъка върху приходите 2.250.000 лв. Същите лица обаче, ако работеха като едноличници, при същата дейност биха платили само 380.000 лв. Хлебарите в гр. Бургас, според най-точните изчисления на данъчните власти, като едноличници биха платили за 1945 г. общо 800.000 лв. данъци. Но понеже те са се обединили в хлебарска трудово-производителна кооперация, би трябвало да платят около 13 милиона лева. Всички общари в гр. Пловдив като самостоятелни занаятчии за 1945 г. би трябвало да платят всичко 1.220.700 лв. данъци. А данъкът на обединените само 196 от тях в кооперация „Победа“ възлиза на 9.929.135 лв. за същата година. В гр. Дупница 18 души правоспособни майстори бръснари плащат годишно всичко 17.539 лв. данъци, а 12 души, обединени в бръснарска кооперация, се облагат с 305.786 лева.

На тия кооператори данъчните власти са изпратили и известия за размера на данъка им. В същото това трагично положение се намират всички занаятчийски трудово-производителни кооперации в страната и затова те неспирно биеха тревога цяла година. Устроиваха се множество събрания, конференции, идваха много делегации в София, отправиха се стотици резолюции. Неоднократно прави постъпки за премахване на тая съвсем явна несправедливост и Националният комитет на Отечествения фронт. За съжаление, година и половина това справедливо искане на бедните кооперирани занаятчии се разбиваше в бездушния бюрократизъм и тънкия престъпен саботаж на ония държавни органи, от които зависеше прочистването на фашистките остатъци в данъчните ни закони. Това до голяма степен разколеба вярата на нашето прогресивно занаятчиство в искреното намерение и стремеж на отечественофронтовската власт да насърчи кооперативното развитие и да подпомогне успешното развитие на занаятчийското съсловие по пътя на колективното творчество. Отзивчивостта и експедитивността обаче, с която действа новият министър на финансите от второто отечественофронтовско правителство, ще окрият не само кооператорите от занаятчийските кооперации, а ще въодушевяват цялото наше кооперативно движение и ще внесат успокоение във всички слаби стопански слоеве, които бяха потиснати от фашистката данъчна система. (Ръкоплескания)

Ние ще бъдем сезирани в най-близки дни и с други нови законопроекти: за изменение закона за данъка върху военновременните печалби; за изменение закона за института на заклетите експерт-счетоводители и други такива; за премахване на всички фашистки остатъци и несъобразности в законите по Министерството на финансите, които пречат на кооперативното развитие и за цялостното приложение програмата на Отечествения фронт. За преуспяването обаче на кооперацията у нас е необходимо да се разчистват много закони и наредби и по останалите наши министерства.

Така например трябва да се измени законът за Българската земледелска и кооперативна банка, с който фашистката власт потъпка свободата и автономията на кооперативното движение. Този закон, който задължава органите на банката да отстраняват от ръководствата на кооперациите левичарите — комунисти, земеделците и всички отечественофронтовци — е едно драконовско законоположение на фашизма, което 9 септември превърна в безсмислица, но все още то си остава в закона за банката. Необходимо е също така да се премахнат фашистките разпореждания в законите за регламентиране на вътрешната търговия, за осигуряване на търговците, за експорта, за индустрията и пр. Тия закони затрудняват търговската дейност на кооперациите, поставят ги в подчинение на сдруженията на търговците, на индустриалците, експортърите и пр. За отнемането им са правени много пъти постъпки пред съответните министерства от кооперативните съюзи и централни, но резултати не са добити. Ние считаме, че новите министри от второто отечественофронтовско правителство ще бъдат по-отзивчиви и до края на сесията ще ни сезират с нужните законопроекти, които ще разчистват окончателно пътя за спокойното колективно творчество на масите, за пълен и всестранин разцвет на нашето кооперативно движение. (Ръкоплескания)

Тук му е мястото да отбележим, че успехът на кооперациите до голяма степен зависи и от тяхната чистота. За съжаление, съществуват у нас кооперативи, които потъпкват кооперативните принципи и с всички средства се стремят, както каза нашият учител другаря Георги Димитров, към трупане на големи печалби. Такива кооперации не могат да спечелат симпатии на народните маси. Те не могат да очакват и подкрепа от народната отечественофронтовска власт. Кооперативното движение час по-скоро трябва да се освободи от такива псевдокооперации.

Г-жи и г-да народни представители! С разглеждания законопроект за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите се правят известни увеличения в промишлите по облагането с данък върху оборота, за да се засилат постъпленията от този данък. Това по начало е напълно правилно и в духа на нашата отечественофронтовска политика. При днешното тежко стопанско и финансово положение на страната, когато народната ни власт си поставя за задача да реализира една широка програма за бързото възстановяване на разореното ни от фашизма стопанство, държавните постъпления трябва да се увеличат, и то именно по пътя на прякото облагане. Това се разбира добре от всеки добър патриот и искрен отечественофронтовец. Не е безинтересно обаче да се знае, кой внася у нас голямата част от приходите по данъка върху оборота. Следният цитат, който вземам от годишния отчет на един малък районен кооперативен съюз, смятам, е напълно достатъчен да хвърли известна светлина върху тоя въпрос: „Среду получените през 1944 г. 14.970 кубически метра дървени материали от всички

кооперации в района — казва се в този отчет — и 54.000 кубически метра от частните търговци — никаква продоволствена дейност в ръцете на кооперациите, а само в търговците — всички кооперации са платили през 1944 г. данъци 1.851.582 лв., а търговците — 1.403.938 лв.

„През 1945 г. кооперациите в района получиха 78.730 кубически метра дървени материали и пласираха приблизително 2/3 от нарядните стоки веред населението. За тази си дейност те изплатиха общо 8.880.808 лв. данъци, а всички търговски фирми от целия район, които получиха 22.000 кубически метра дървени материали и пласираха 1/3 от нарядните стоки, са платили през 1945 г. данъци всичко 1.264.146 лв.“

В посочените цифри са включени всички данъци, но данъкът върху оборота съставлява основната сума от данъка на кооперациите, а търговците почти не са платили такъв. Това е напълно обяснимо. Кооперативните организации, като колективни предприятия, изразяват в пълен размер оборота си, защото осчетоводяват дейността си. Частните по-малки фирми нито се нуждаят от счетоводство, нито им т полза от това. Данъкът върху оборота се плаща главно от обществени стопански организации, каквито са кооперациите. Тях засяга и увеличението, което се прави на този данък с законопроекта. От разговорите обаче, които съм имал по този повод с много кооперативни дейатели и кооператори, те напълно одобряват законопроекта на министъра на финансите; желаят обаче да се вземат всички мерки, данък-оборотът да се плаща в пълен размер и от частно-капиталистическите предприятия (Ръкоплескания), като препоръчват да се налагат строги санкции до конфискация на част от имуществата на ония фирми и лица, които укриват оборотите си и манкират от задълженията си към държавата. Това да се узакони със съответен текст в законопроекта или да се създаде друг специален закон за това.

С законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите се извършва и още един акт на справедливост, като се освобождават държавните служители и пенсионерите от плащане на данъци върху приходи. Наистина, размерът на тия върхнини не е голям, но все пак това е едно облекчение на тия най-зле платени категории в нашата страна.

Парламентарната група на Работническата партия (комнисти) приема и ще гласува законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител Христо Юруков.

Христо Юруков (р): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Наредбата-закон за данъка върху приходите има последната си редакция още от 1936 г. Оттогава много добре ви е известно, какви големи промени настъпиха в нашия финансов и стопански живот. Приложението на някои постановления от този закон е явно несправедливо. Бившите управления, поради противонародния си характер, не смятаха за нужно да направят необходимите промени в този закон, за да се защитят интересите на средните и бедните слоеве на народа ни. Но днешното отечественофронтовско правителство би извършило непростимо нехайство, ако продължава да търпи това положение.

Независимо от основната данъчна реформа, която предстои да се прокара с прогресивно-подоходния данък налага се още отсега да се извършат някои изменения в закона за данъка върху приходите, които народът ни очаква и ще посрещне татърде доволен.

Предлаганият ни законопроект иде да отговори на тая нужда. От една страна се създават облекчения за слабоподоходните, а от друга — се засилват тежестите върху по-силно доходните.

Така, увеличава се необлагаемата сума от 80.000 лв. на 180.000 лв., по допълнителния данък върху общия доход. Докато в миналото годишен доход от 80.000 лв. се считаше основателно за доста висок, сега, знаете, че най-обикновеният чиновник, работник и занаятчия получават около тази сума. Приложен законът със сегашните му постановления, значи да се засегнат всички слоеве от народа с този допълнителен данък. Това е крайно несправедливо. Докато ние си поставяме за задача да разширим рамките на тия, които трябва да плащат малък данък или дори да бъдат напълно освободени от такъв, сега би се получило обратното.

Второ. Освобождават се от облагане възнагржденията, давани на пенсионерите за поскупване на живота. С това тяхното положение се оеднавява с положението на държавните служители.

Трето. Увеличава се необлагаемата сума от 30.000 лв. на 72.000 лв. за слепите и глухонемите деца.

Четвърто. Определянето патента за трудовите занаятчийски кооперации ще става върху приход, установен след спадане на сумите за издръжка, плащани на кооператорите.

Пето. Държавните служители и пенсионерите се освобождават от върхнини, начинаей от 1 май 1946 г. Последните, макар и малки по размер, отегчават и без това лошото материално положение на държавните служители и пенсионерите.

Увеличение тежестите върху по-силно доходните лица се постига с изменението, което се предлага на алинея първа от чл. 51 с новата таблица за определяне допълнителния данък върху общия доход, като се почва от 6% и се завършва до 45%.

Така също увеличават се и процентите на облаганята за търговските и индустриалните предприятия с годишен оборот над 10 милиона лева.

Настоящия законопроект, повтарям, считаме за една временна, но необходима мярка. В очакване да ни се предложи за приемане закона за прогресивно-подоходния данък, който по-основно и справедливо ще разреши данъчната проблема в духа на отечествено-

фронтовската програма, заявявам, от името на парламентарната група на Радикалната партия, че ще гласуваме за законопроекта по принцип. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Който приема на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за данъка върху приходите, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателството предлага, заседанието да се вдигне за утре, 15 ч., със следния дневен ред.

Първо четене на законопроектите:

1. За временно отменяване образователния и служебен цензове на служителите при Народното събрание.

2. За изменение и допълнение на наредбата-закон за подпомагане на народните борби против фашизма и техните семейства.

Полпредседател: ГЕОРГИ ТРАЙКОВ

Второ четене на законопроектите:

3. За разрешаване да се изразходват през 1946 бюджетна година свободните остатъци по някои извънредни бюджетни кредити от минали години, за изменение и допълнение на някои от законите за тези кредити и за разрешаване на нови такива.

4. За учредяване помирителни комисии по тълкуването и прилагането на колективните трудови договори.

5. За изменение и допълнение на наредбата-закон за данъци върху приходите.

6. За бюджета и доклада на бюджетопоекта на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1946 бюджетна година.

Който приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 17 ч. 40 м.)

Секретари: { Д-Р ГЕОРГИ СЛАВЧЕВ
ГЕОРГИ ХРИСТОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ